

Evanjelická Bratislava

2

2024

Jún

Ročník 51

Evanjelická Bratislava č. 2/2024 – Jún; ročník 51

Martin Šefranko	Slovo na úvod	1
Ol'ga Adamkovičová-		
-Semková	Nemlč – hovor	2
Ján Vladimír Hroboň	Svätý Duch – naša mať	3
	Spomienkové stretnutie	6
Martin Kováč	K 110. výročiu posvätenia Evanjelického domu starostlivosti	7
Mária Hubová	Príhovor pri 110. výročí posvätenia a uvedenia do prevádzky Evanjelickej nemocnice a sirotinca na Partizánskej ulici v Bratislave	9
Ivana Šušaníková,		
Eva Guldanová	Ekumenická púť v Petržalke	16
Anna Ďukičová	Malá partizánka spomína	18
Ali Popiková	Tešíme sa z úspechov na Biblickej olympiáde 2024	22
Eva Tkáčiková	Matej Bel (1684 – 1749) – zabudnutý príležitostný básnik	24
Lubo Stacho	Ján Miloslav Bahna (1944 – 2024)	28
Anna Kerekrétyová	Sme rodinnou školou, ktorá deti vedie v duchu Božieho slova	36
Mária Šibalová	Leonard Stöckel – učiteľ, reformátor a humanista	39
	Už nebudem chodiť do kostola!	43
Juraj Struhárik	Istota spasenia	44
	Knihy do vašej pozornosti: Michal Bodický a jeho Rozpomienky	55
	Fotoreport	56

Evanjelická Bratislava

Periodicita: občasník

Údaje o vydavateľovi:

Názov: Cirkevný zbor ECAV na Slovensku

Bratislava Legionárska

Sídlo: Legionárska 4, 811 07 Bratislava, IČO
42267145

Korešpondenčná adresa:

Legionárska 4, 811 07 Bratislava;

legionarska.ba@gmail.com

Tel.: 02/555 711 95

www.legionarska.sk

Dátum vydania: 16. jún 2024

Č. 2/2024; ročník 51

Cena výtlačku: nepredajné

Evidenčné číslo: EV 4391/11

ISSN 1338-7936

Redakčná rada: Jozef Budaj, Jozef Kováč,

Ondrej Majling, Viera Macháčková,

Mária Šebestová, Matej Trepáč,

Martin Šefranko – zodpovedný redaktor

Jazyková korektúra: Katarína Minaričová

Foto na obálke: Konfirmandi pred vstupom do
kostola, 5. máj 2024, foto: Veronika Klimonová

Grafický dizajn: Mgr. art. Karol Prudil

Tlač: TYPIN – polygrafické služby

Slovo na úvod

Schopnosť a možnosť komunikácie je ohromný dar. Umožňuje nám navzájom si porozumieť. Komunikácia však býva často zneužívaná. V *dôsledku zlej komunikácie* – či už slovnej, mimoslovnej ale aj komunikácie činmi – vzniká mnoho problémov a bolesti. Ak je komunikácia dobrá, dobré sú aj vzťahy, keď komunikácia „ochorie“, choré budú aj vzťahy, ak komunikácia hynie, hynú aj vzťahy, svornosť, pokoj, spolupatričnosť, láska.

Pán Boh sa nám neprestáva prihovárať. Záleží Mu na dobrej komunikácii s nami i nás ľudí navzájom. V Ježišovi si vyhľadal cestu k nám. Zoslal tiež svojho Svätého Ducha.

Keď Ježišových učeníkov naplnil Duch Svätý, začali hovoriť inými jazykmi, ako im Duch dával hovoriť (Skutky apoštolov 2, 4). Svätý Duch chce nás, povahou i spôsobmi rozličných ľudí, spojiť a uzdraviť našu komunikáciu. Naučiť nás inú reč, než aká je vlastná nášmu hriešnemu egu. Reč Kristovej lásky. Naučiť nás komunikácii, ktorá vzpriami smutných a utrápených, dá silu, nádej a odvahu ustráchaným. Napomenie, no nie aby zranila, ale aby ukázala správnu cestu tým, ktorí poblúdili. Je to reč zmierenia, ktorú smieme prijať ako dar Svätého Ducha. On nech uzdravuje našu komunikáciu i naše vzťahy – v cirkvi i v našej krajine. – Daruje nám vzájomne komunikovať s novou citlivosťou, zdokonalí nás v jazyku Kristovej lásky – Duchaplnej reči Božích detí.

Kiež k tomu svojou troškou prispeje aj toto číslo Evanjelickej Bratislavy. Popri príspevkoch reflektujúcich nedávne udalosti (110. výročie posvätenia Ev. domu starostlivosti, ekumenická púť, Biblická olympiáda, úmrtie Jána Miloslava Bahnu) či pripomínajúce inšpiratívne osobnosti (Matej Bel, Leonard Stöckel), v ňom nájdete aj staršie texty, ktoré, verím, dokážu i dnes osloviť (Svätý Duch – naša mať) či prinášajú odpovede na zásadné otázky (Istota spásy). Prajem vám informačne i duchovne obohacujúce čítanie

Martin Šefranko
– zborový farár

Nemlč – hovor

Kedy hovoriť
A kedy mlčať
Niekedy je to
 ozaj dilema
Sú ľudia ktorí
 stále hovoria
Ich reč je ako
 voda v potoku
Čo pozbiera
 to ďalej nesie
Býva to občas nepekne
Niekedy až trestné

Lež stále mlčať
 rovnako nie je správne
Čo vôkol seba vidíme
 nemožno vždycky
 nechať bez slova
Mlčky sa dívať
 keď kričať máme
Keď možno ide o život
 v tejto časnosti
alebo dokonca
 o život večný
Nemlčme vtedy
Smelo hovorme
Slovom aj skutkom
 o láske Božej
 musíme svedčiť

Hovor Napomínaj
Aj karhaj keď treba
Niekedy slovo väčší je dar
 ako kus čerstvého chleba
Necúvni keď vidíš
 nezájmem iba
kde viera láska
 aj nádej chýba
Alebo pocítiš
 len výsmech ostrý
Nevzdaj to – ruky zlož
Vo viere že pomoc
 určite dostaneš
 HORE sa pozri

Olga Adamkovičová-Semková

*poetka, učiteľka na dôchodku,
niekdajšia dlhoročná
dirigentka prešovského
evanjelického spevokolu*

Ján Vladimír Hroboň so synmi

Svätý Duch – naša mať

„Vy suché kosti,
počujte slovo Hospodinovo! –
Duch, príď od štyroch vetrov
a dýchni (vej) na týchto pobitých,
aby ožili!“

Ezechiel 37, 4 a 9

„Prebuď, sa severný vietor,
a príď, južný vánok.
Prevej mi záhradu,
nech rozvávajú jej balzamy.
Nech vstúpi môj milý do svojej záhrady,
nech okúsi jej prevzácne ovocie. –
Môj milý zostúpil do svojej záhrady,
k balzamovým hriadkam,
pásť prišiel do záhrad,
nazbierať lalie. –
Zišla som do orechovej záhrady
pozrieť sa na púčky v údolí,
pozrieť sa, či ženie vinič,
či kvitnú granátovníky.

Pieseň Šalamúnova 4, 16; 6, 2 a 11

Je to zvláštne, že v hebrejskej pôvodine slovo Duch je ženského rodu, Rucha, alebo v aramejskej reči, ktorou hovorili v Palestíne v časoch nášho Pána, Ruach, t. j. tá Duch, tá Duša Božia, Svätá Duša. Ona sa vznáša nad stvorenstvom, Ona je účastná splodenia a stvorenia sveta i človeka. O tejto Svätej Duši hovorí Žalm 104, 30: „Keď posieľaš svojho ducha, tvoria sa (sú stvorené), a obnovuješ tvár zeme.“ Akoby Duch bol rodičkou stvorenia aj dnes. Aj náš drahý Pán a Spasiteľ bol počatý skrze Ducha: Duch-Duša-Rucha akoby bola Jeho pravou matkou. Nad Jordánom zjaví sa nie v podobe holuba, ale holubice, a pri splodení cirkvi v Jeruzaleme? Tam je Rucha-Duša-Svätý Duch v Svojej plnosti. A On, alebo podľa pôvodnej biblickej reči Ona splodzuje, znovuzrodzuje i dnes kolké duše, ktoré prosia a túžia po tom najvyššom dare: po Svätom Duchu.

„Veni Creator – Spiritus!“

„Príď Svätý Duchu – Sploditeľu!“

„Príď Svätý Duchu – Matka naša!“

Aj v Apoštolskom vyznaní hneď za Svätým Duchom stojí svätá cirkev všeobecná so svojím spoločenstvom svätých, veriach; lebo cirkev a svätý život v nej je výsledkom, ovocím, plodom Matky – Svätého Ducha!

V prekrásnych uvedených citátoch z Biblie je vyslovená modlitba za Svätého Ducha v dvojakej cirkvi, u Ezechiela v umrtnenej cirkvi, v Piesni Šalamúnovej v oživenej cirkvi; a keďže cirkev pozostáva z ľudských duší, môžeme tie vzdychy vzťahovať aj na dušu, umorenú hriechom, svetom, telesnosťou a satanizmom, umrtnenú, zmordovanú a na duši už oživenú, prebudenú rodičkou Svätým Duchom, našou duchovnu nebeskou Matkou!

I. Vzdych cirkvi alebo duše ranenej, umierajúcej, ba umrtnenej, zmordovanej, na kosť vyschnutej. Ani nie je to jej vzdych, ona už necíti, nevolá, je mŕtva; je to vzdych proroka za tie suché kosti, za „dom Izraela“. Aká je to potešujúca kapitola pre nás, ktorí vzdycháme za suché kosti evanjelického kresťanského domu cirkvi vôbec, ale aj veríme, že ony vstanú, ožijú! Áno, aj suché kosti môžu ožiť, aj tvrdá skala môže puknúť, rozvlažiť sa, aj suchý strom môže rozkvitnúť (Ezechiel 17, 24). Keď kosti – duše – mŕtve zbory

Záhlavie časopisu Cestou svetla, ročník I., číslo 3 – 4, máj – jún 1947

mocne a v prorocky v Svätom Duchu počujú kázať Slovo Božie a keď sa za ne modlíme: „Príď Duchu Svätý a vej!“ iste sa prebudia a ožijú. Naše modlitebné bratstvo už desiaty rok (*pozn. red.: text pochádza z r. 1947*) modlí sa za toto duchovné rozvlaženie v cirkvi a duše sa začínajú hýbať, ožívať mocou Božou. Skláňa sa k nim tá najlepšia Matka – Svätý Duch. Veď choré deti potrebujú opateru matky vo zvýšenej miere. A „Lekár umierajúcich“, Svätý Duch, veje Svojou silou, ohňom a životom z Boha veje, aby sa zo suchých kostí stal veľký zástup chváliaci Hospodina. Bratia – sestry, ktorým záleží na novom rode v našich cirkvách, volajte a proste: „Vej, Duchu, na týchto pobitých, aby ožili!“ Len Slovo Božie a Duch Boží nás prebudí a znovuzrodí!

II. Druhá modlitba o príchod Svätého Ducha je modlitbou cirkvi, alebo duše už prebudenej, oživenej. Aj oživená, znovuzrodená cirkev i duša potrebuje Matku – Svätého Ducha k ďalšiemu posväteniu, k ďalšiemu životu, na prinášanie ovocia pre milého Pána a Spasiteľa Ježiša Krista, „aby nazbieral ľalie“, jemný pel' viery, lásky a pokory k Nemu samému aj k blížnym. Veď Svätý Duch – naša Mať pripravuje Jemu aj Otcovi príbytok v srdci cirkvi. A ona sama sa teší pripravenej záhrade, tomu raju srdca: „Zišla som do orechovej záhrady pozrieť sa na púčky v údolí, pozrieť sa, či ženie vinič, či kvitnú granátovníky.“ Jar duší!“ Í, či u nás, aj u teba, brat – sestra, je v duši, v srdci, v cirkevnom zbore, v združení alebo v spolku ešte mŕtvota, suchota, zima, a či už ľúbezné rozvlaženie z Ducha od tváre Božej? Sme ešte „mŕtvi vo vinách a hriechoch“, sme ešte len v prvotínach Ducha,

len v začiatkoch duchovného prebudenia a bojíme sa ešte mrazov? Alebo včasný mráz už nám zničil krásy duše a ranení zase lkáme po rozvlažení? Či tak a či onak, potrebujeme tú našu Matku – Svätého Ducha. Preto: „Príď Svätý Duchu!“ Amen.

Ján Vladimír Hroboň

(1900 – 1965) – *evanjelický farár*

(Publikované v časopise Cestou svetla, ročník I., číslo 3 – 4, máj – jún 1947.

Niektoré výrazy boli prepísané do súčasného jazyka.)

Spomienkové stretnutie

16. mája 2024 v poobedňajších hodinách sa v priestoroch Evanjelického domu starostlivosti (EDS) na Partizánskej 2 uskutočnilo malé spomienkové stretnutie pri 110. výročí posvätenia EDS (3. 5. 1914). Zúčastnili sa ho zástupcovia ECAV, Ústredia ev. diakonie, cirkevných zborov ECAV Bratislava Legiónárska a Bratislava Dúbravka a zástupcovia súčasných nájomcov priestorov

Na spomienkovom stretnutí sa prihovoriť aj biskup ZD Ján Hroboň, foto Eva Bachletová

v EDS. Prihovorili sa Ján Hroboň – biskup Západného dištriktu, Boris Mišina – osobný tajomník generálneho biskupa, Mária Hubová – asistentka riaditeľky Ev. diakonie, lekár Peter Belan a Martin Kováč – riaditeľ Oddelenia Spoločná hospodárska správa. Modlitbou poslužil Martin Šfranko.

Martin Kováč pri príhovore k 110. výročiu posvätenia EDS, foto Eva Bachletová

K 110. výročiu posvätenia Evanjelického domu starostlivosti

Milí bratia a milé sestry,

pred 110 rokmi, 3. mája 1914, bola posvätená a uvedená do prevádzky budova Evanjelického domu starostlivosti (Evanjelickej nemocnice, sirotinca a domova diakonís) na Partizánskej ulici v Bratislave. S vďačnosťou Hospodinovi môžeme ďakovať za tento zámer a projekt bývalého cirkevného zboru Bratislava, ktorý plní svoje poslanie doteraz.

Objekt bol postavený za jeden a pol roka. Rozvinula sa tu diakonická služba na najvyššej možnej profesionálnej úrovni, zabezpečovala sa tu starostlivosť o siroty. Súčasťou zariadenia bol aj domov diakonís spolu s kaplnkou.

Objektu zostalo lekárske a zdravotnícke využitie aj po znárodnení začiatkom 50-tych rokov 20. storočia. Narodilo sa tu niekoľko generácií detí, bola tu starostlivosť chirurgická, kardiologická, ako aj plastická chirurgia. V roku 1968 sa tu vykonala transplantácia srdca, vôbec prvá v strednej a východnej Európe, Ázii a Austrálii, teda na východnej pologuli.

Po Nežnej revolúcii bol objekt v roku 1997 vrátený bývalému cirkevnému zboru Bratislava, v rámci reštitúcií. Trvalo ďalších 7 rokov, kým sa naštartovala revitalizácia celého objektu, za pomoci vtedajšieho zborového dozorca Karola Pavlú. Od roku 2004 do 30. 9. 2012 spravovala objekt spoločnosť PPA správa budov, s.r.o. Od 1. 10. 2012 spravovala objekt už samostatná Spoločná hospodárska správa dvoch dcérocirkví, od polovice februára 2013 dvoch novovzniknutých cirkevných zborov Bratislava Dúbravka a Bratislava Legionárska. Na konci roka 2012 boli dokončené po stavebnej stránke priestory Strediska evanjelickej diakonie (SED) Bratislava. Začala tu fungovať kuchyňa a jedáleň. Od apríla 2013 začalo SED Bratislava prijímať prvých klientov do starostlivosti. Ďakujeme vedeniu, správnej rade a pracovníckam SED Bratislava za ich kontinuálnu dlhoročnú službu a starostlivosť o klientov. Od apríla 2012 som mal možnosť, spolu s bratom Jozefom Minaričom, byť pri vzniku nášho Oddelenia Spoločná hospodárska správa a pri nastavení nového systému správy a prevádzky budov, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve dvoch cirkevných zborov. Popri tejto agende sa podieľame aj na revitalizácii susediaceho Cintorína Kozia brána.

Objekt si aj po 110 rokoch od spustenia do prevádzky plní svoje poslanie, má polyfunkčné využitie, kde je v rozhodujúcej časti zabezpečená diakonická a lekárska služba, vrátane zdravotnej a sociálnej starostlivosti a poradenstva. Objekt je celý využitý. Do budúcich rokov nás čakajú ešte mnohé výzvy, akými je rekonštrukcia strechy, oprava lícových tehál na fasáde, obnova dvora, ale aj obnova niektorých historických súčastí objektu, ako sú pôvodné terazzo podlahy na chodbách. Iste bude toho viac, najmä z prevádzkových dôvodov. Sme však radi, že môžeme pri tomto všetkom vzájomne spolupracovať a tvoriť pridanú hodnotu pre hlavné mesto, čo je súčasťou služby a činnosti našich cirkevných zborov.

Buďme Hospodinovi vďační za ochranu a požehnanie za celé tie desaťročia pri prevádzke a zmysluplnom využívaní tohto výnimočného objektu. Prosme v modlitbách o požehnanie a vedenie aj do ďalších desaťročí.

Ďakujem vám všetkým za spoluprácu.

Martin Kováč

riadiťel Oddelenia Spoločná hospodárska správa (SHS)

Príhovor pri 110. výročí posvätenia a uvedenia do prevádzky Evanjelickej nemocnice a sirotinca na Partizánskej ulici v Bratislave

História tejto budovy, v ktorej sa nachádzame a pripomíname si 110. výročie jej posvätenia, je zároveň súčasťou histórie Evanjelickej diakonie na Slovensku.

Budova bola postavená s víziou, že v nej bude realizovaná diakonická služba – praktická služba lásky k blížnemu, chorému, trpiacemu, osamelému, stratenému, na okraji spoločnosti.

Deň a udalosť, ktoré si pripomíname, boli vyústením dlhoročnej diakonickej činnosti miestnej komunity Bratislavského nemeckého cirkevného zboru, jeho modlitieb, práce, úsilia, nasadenia, nadšenia slúžiť nielen Božím Slovom, ale prinášať evanjelium v praktickej podobe a byť prospešnými svojmu okoliu v ubolenom, strádajúcom svete, a zároveň robiť túto službu zodpovedne a na profesionálnej úrovni. Prvé zmienky o diakonickej činnosti tohto cirkevného zboru sú zároveň prvými zmienkami o diakonii na Slovensku vôbec. Už v roku 1794 tu bol založený sirotinec pre chlapcov, neskôr aj sirotinec pre dievčatá, nemocnica i vzdelávacia inštitúcia pre budúce sestry pre ošetrovateľskú službu v nemocnici.

Po posviacke budova začala naplňovať svoj účel – pokračovanie a ďalšie rozvíjanie diakonickej služby. Bola reprezentačnou budovou Nemeckej evanjelickej diakonie na Slovensku, bola domovom diakónis, sídlom

Za Ústredie Ev. diakonie predniesla príhovor Mária Hubová, foto Eva Bachletová

nemocnice, sirotincov, penzionátu, dievčenského domova a kaplnky. Po sviacku vykonal Dr. Herman Bezzel z Mníchova, dušou a správcom ústavu bol senior Dr. Carl Eugen Schmidt.

I v evanjelických slovenských zboroch sa venovala pozornosť vnútromisijnej činnosti ešte pred I. svetovou vojnou. V našich cirkevných zboroch vznikali charitatívne ústavy. Boli to chudobince v Banskej Štiavnici, Pukanči, Trenčíne, ďalej starobince v Banskej Bystrici, Bratislave, Modre, Myjave, Martine, Liptovskom Mikuláši, Starej Turej, Košiciach, zakladali sa tiež sirotince. V Modre vznikol sirotinec už v roku 1905, v Liptovskom Mikuláši 1917. Sirotince boli aj v Levoči a v Rožňave. Na Brezovej boli zriadené detské jasle, ktoré opatrovali siroty mladšie ako 4 roky. V roku 1912 vznikla diakonia na Starej Turej. V roku 1931 bol založený Spolok slovenskej evanjelickej diakonie v Liptovskom Mikuláši.

Žiaľ, nasledujúce spoločensko-politické dianie vo svete malo neželaný negatívny dopad aj na cirkev a diakonickú službu na Slovensku.

3. augusta 1945 bola Nemecká evanjelická cirkev na Slovensku ako právne samostatná cirkev zrušená. Majetok nemeckého evanjelického zboru prešiel

Stredisko evanjelickej diakonie v Evanjelickom dome starostlivosti (EDS), foto Eva Bachletová

do správy Slovenskej evanjelickej cirkvi. To ešte mohlo predstavovať nádej, že aj keď z jedného dňa na druhý prišli o všetko, slovenská evanjelická cirkev prevezme žezlo a bude naďalej pokračovať v rozbehnutej diakonicknej službe.

Nádeje sa rozplynuli v období po februárovom prevrate, keď bola budova i s celým majetkom a vybavením určeným na prevádzku vtedajšieho liečebného ústavu na základe zákona 185/1948 prevedená do majetku štátu (1. 1. 1949). Nepomohli ani odvolania vtedajších predstaviteľov Slovenskej evanjelickej cirkvi, ktorí sa pokúšali o zachovanie aspoň domova pre diakonisy, a do 5. 3. 1951 museli byť všetky osoby bývajúce v tomto objekte vystáňované. Po poštátnení vznikla z tejto budovy nemocnica, v ktorej bola plastická chirurgia, všeobecná a hrudná chirurgia a kardiológia.

V roku 1948 sa vydaním ďalšieho zákona, ktorým štát ruší všetky spolky, začína aj proces likvidácie Spolku slovenskej evanjelickej diakonie. Napriek snahám o jej zachovanie pretransformovaním zo spolku na vnútromisijnú zložku cirkvi, bola v rokoch 1950 – 1956 diakonia nútene rozpustená.

Tento stav trval 33 rokov až do roku 1989, keď po spoločensko-politických zmenách vznikol pre cirkev opäť priestor pre diakonickú službu blížnym.

Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku v zmysle zákona č. 108/1991 Zb. a ustanovení Ústavy ECAV na Slovensku zriadila Evanjelickú diakoniu ku dňu 30. 11. 1991 ako účelové zariadenie ECAV, samostatnú organizačnú jednotku cirkvi s právnou subjektivitou, a nadviazala na činnosť bývalého Spolku slovenskej evanjelickej diakonie.

Evanjelická diakonia (ED) ECAV začala pôsobiť bez materiálnych a finančných prostriedkov, ako aj bez personálneho zabezpečenia v priestoroch evanjelického zboru Bratislava – Rača, kde boli vtedy farármi manželia Kolárovskí; pani farárka Zuzana Kolárovská sa stala prvou riaditeľkou ED.

Riaditeľmi evanjelickej diakonie boli: Mgr. Zuzana Kolárovská 1991 – 1998, Ing. Ondrej Buzala 1998 – 2000, Ing. Ján Huba 2001 – 2015, od roku 2022 je riaditeľkou Ing. Mgr. Ľubica Szabóová Vysocká.

V rámci reštitúcií v deväťdesiatych rokoch minulého storočia bola vrátená do majetku cirkvi aj budova, ktorej výročie si dnes pripomíname. Ostala chátrať a dostala sa až do dezolátneho stavu. Vďaka Pánu Bohu a enormnému úsiliu cirkevného zboru (ďalej CZ) a dobrovoľníkov mohla budova postupne znovu naplňať svoje poslanie.

Bratislavský CZ v spolupráci s Evanjelickou diakoniou intenzívne pracovali na prinavrátení pôvodného účelu tejto budovy. 13. júna 2004 bolo podpísané memorandum o spolupráci medzi CZ Bratislava a ED ECAV na Slovensku. Jeho text uvádzame nižšie.

Aj vďaka odbornému dozoru z Evanjelickej diakonie tu mohli byť vytvorené priestory, vyhovujúce technickým a hygienickým parametrom a štandardom nevyhnutným pri poskytovaní sociálnych služieb.

10. 4. 2012 tu Evanjelická diakonia zriadila jedno zo svojich stredísk so zameraním na poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov a zdravotne ťažko postihnutých občanov. 17. 4. 2013 bolo stredisko zaregistrované ako domov sociálnych služieb s kapacitou 38 miest a oficiálne sa začala v zmysle zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách vykonávať 24-hodinová celoročná sociálna služba a poskytovanie pomoci pri odkázaní na pomoc fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie bielizne a šatstva, osobné vybavenie, pracovná terapia, záujmová činnosť.

Stredisko ev. diakonie v EDS, foto Eva Bachletová

Do funkcie správkyne a riaditeľky SED Bratislava bola vo výberovom konaní zvolená a následne 20. 2. 2013 menovaná pani PhDr. Beata Dobová. Bola prvým zamestnancom v zariadení. Postupne sa jej podarilo vytvoriť tím odborných pracovníkov a vďaka ich zápalu pre sociálnu prácu a tvorivý prístup tu už jedenásty rok nachádzajú domov ľudia v seniorskom veku

s vysokým stupňom odkázanosti na sociálnu službu. Je to moderné zariadenie rodinného typu, s individuálnym prístupom ku klientovi a jeho rodine, poskytuje sa tu dvadsaťštyrihodinová starostlivosť, rôzne typy terapií a aktivít pre klientov. Svojimi tvorivými nápadmi, vzdelávacími aktivitami, poradenstvom, či supervíziou sú inšpiráciou aj pre ďalšie zariadenia podobného typu, nielen v sieti ED. Sú tak šíriteľmi dobrého mena nielen Evanjelickej diakonie ale aj evanjelickej cirkvi a sú dobrým svedectvom v širšej sekulárnej spoločnosti.

SED je nájomníkom v tejto budove a je členom miestnej komunity Evanjelickeho domu starostlivosti. Podľa svojich možností prispieva svojím dielom nielen k napĺňaniu diakonickej sociálnej služby pre cirkev a pre spoločnosť, ale, pokiaľ je to možné, vďaka donorom alebo prostredníctvom projektov, aj k zlepšovaniu a skrášľovaniu priestorov a revitalizácii budovy. Jedným z posledných projektov je revitalizácia časti nádvorja (tzv. územia nikoho) a vytvorenie oddychovej, relaxačnej zóny pre klientov zariadenia SED, na ktorej si radi posedia aj iní členovia tejto spomínanej úzkej komunity. Projekt mohol byť realizovaný vďaka projektovej podpore Ústredia ED a donora – nemeckého partnera ED Diakonie Württemberg z programu Hoffnung für Osteuropa. ED so svojimi strediskami patria do kategórie neziskových organizácií, fungujeme z príspevku štátu, projektov a dobrovoľných darcov, nevytvárame zisky, ako sa niektorí mylne domnievajú. Robíme svoju prácu zodpovedne a odborne. Zodpovedáme sa Pánu Bohu v zmysle Nového Zákona, cirkvi a štátu dodržiavaním zákona o sociálnych službách. Svojou diakonickou službou prinášame a pridávame tejto budove a užšej i širšej komunite tzv. pridanú hodnotu. Naše SED je a naďalej túži byť aktívnou súčasťou tejto malej komunity a teší sa dobrej spolupráci aj s inými nájomcami zdieľajúcimi spoločný dvor, či už ide o lekárov, právnickú kanceláriu, kaviareň Scherz, či občianske združenie Krídla, a naďalej chce túto spoluprácu rozvíjať a rozširovať aj o spoločne zorganizované aktivity.

Tešíme sa, že CZ Bratislava v spolupráci s ED prinavrátili tejto budove účel, na ktorý bola určená a veríme, že CZ Legionárska a CZ Dúbravka budú naďalej podporovateľmi SED Bratislava a spoločnými silami, nielen z nostalgie a úcty k predkom, sa budeme snažiť robiť tento náš mikrosvet

Memorandum o spolupráci

medzi

**Cirkevným zborom ECAV na Slovensku Bratislava
a
Evanjelicou diakoniou ECAV na Slovensku**

Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Bratislava (ďalej CZ) zastúpený predsedom CZ a Evanjelicou diakoniou ECAV na Slovensku (ďalej ED) zastúpená riaditeľom ED sa dohodli na nasledujúcej spolupráci:

1. Cirkevný zbor Bratislava a Evanjelicou diakonia sa zaväzujú spolupracovať na založení Strediska Evanjelickej diakonie Bratislava a vybudovaní domova pre starších spoluobčanov v časti priestorov bývalej Evanjelickej nemocnice na Partizánskej ulici.
2. Cirkevný zbor poskytne Evanjelickej diakonii na činnosť Ústredia ED časť priestorov bývalej Evanjelickej nemocnice.
3. Podpisaní prehlasujú, že tento cieľ je možné dosiahnuť len vzájomnou spolupracou a spoločným úsilím celého cirkevného zboru.

Vedomí si diakonického poslania cirkvi a historického odkazu tých, ktorí objekt bývalej Evanjelickej nemocnice venovali starostlivosti o núdznych, vyzývame všetkých k modlitbám, spolupráci i podpore.

*Láskavosť Pána, nášho Boha, nech je nad nami!
A utvrď při nás dielo našich rúk! Ty utvrď dielo našich rúk!
Žalm 90, 17*

Za Cirkevný zbor Bratislava:

Boris Mišina
Mgr. Boris Mišina – predsedajúci farár

Karol Pavlů
Ing. Karol Pavlů – zborový dozorca

Za Evanjelicou diakoniou:

Ján Huba
Ing. Ján Huba – riaditeľ ED

V Bratislave, 13. júna 2004

o niečo krajší, zmyslupnnejší a prinášať posolstvo kresťanskej viery nielen slovom, ale aj skutkom, praktickou službou lásky k blížnemu, čo je zásadným viditeľným impulzom cirkvi - ako dať najavo svoje opodstatnenie v dnešnej postmodernej spoločnosti.

Ukončím túto stručnú reminiscenciu a výzvu k utuženiu vzájomných vzťahov veršom, ktorý je súčasťou spomínaného Memoranda o spolupráci:

„Láskavosť Pána, nášho Boha, nech je nad nami! A utvrď pri nás dielo našich rúk! Ty utvrď dielo našich rúk!“ (Žalm 90, 11)

Ďakujem za pozornosť.

Ak by ste sa chceli o diakonii a jej činnosti dozvedieť viac, obraciam Vašu pozornosť na našu webovú stránku Ústredia ED: www.diakonia.sk, SED Bratislava: www.sedba.sk, ale aj ďalších SED poskytujúcich sociálne služby v rámci celého Slovenska: www.diakonia.sk/strediska/

Mária Hubová

– asistentka riaditeľky Ev. diakonie ECAV na Slovensku

Ekumenická púť v Petržalke

V sobotu 27. apríla 2024 dopoludnia sa konala v poradí už tretia Ekumenická púť jednoty na území mesta Bratislava. Tentokrát ju organizátori z Rady pre ekumenizmus Bratislavskej arcidiecézy situovali v Petržalke. Myšlienkou ekumenickej púte je putovať spolu ako jedna kresťanská rodina rôznych denominácií od jedného kresťanského kostola ku druhému a spoznať navzájom domáce komunity jednotlivých kostolov.

Účastníkov na úvod privítala Eva Guldanová, predsedníčka Ekumenického výboru ECAV. Ekumenickú púť jednoty otvorila slovami Ž 133. „Aké je dobré a milé, keď sú bratia (a sestry) spolu! ... Tam udeľuje Hospodin požehnanie a život naveky.“ Vyjadrila presvedčenie, že aj na tomto podujatí zažijeme radosť z toho byť spolu a prijmemo Božie požehnanie. Putovať chceme spolu tento deň fyzicky, ale rovnako tak aj počas celého roka v zmysle spoločného kráčania životom a týmto svetom, a spoločného nesenia svedectva o našej viere.

Foto Martin Švorc z Človek a viera

Prvým hosťiteľom pútnikov bol brat farár David Bázlik z evanjelického kostola na Strečnianskej ulici, ktorý nás na začiatku pozval do spoločnej duchovnej piesne. Zaujímavo hovoril o histórii petržalských evanjelikov a ich neľahkých začiatkoch formovania svojho zázemia. Tiež neopomenul tragickú históriu nacistického tábora na území dnešnej Petržalky počas druhej svetovej vojny, ktorú sme zahrnuli do svojich modlitieb. Priblížil nám tiež interiér kostola. Návštevu sme zakončili ekumenickou modlitbou za rôzne úmysly.

Presunuli sme sa pešo i mestským autobusom k nášmu druhému pútnickému zastaveniu – Kostolu svätého Arnolda Janssena na Krupinskej ulici, kde nás už čakal rektor miestneho misijného domu rehole verbistov otec Thomas Tulunga a bohoslovci. Misijný dom slúži na formáciu bohoslovcov z rôznych krajín sveta a ich pestrosť kultúr nám priblížili rozprávaním i piesňou. Dozvedeli sme sa o veľmi početných aktivitách miestnej komunity verbistov i veriach, zameraných aj na misie. Opäť sme návštevu kostola ukončili ekumenickou modlitbou za jednotu kresťanov.

Ďakujeme obom našim hosťiteľom za krásne prijatie, otvorenosť a priateľské rozhovory pri štedrom pohostení.

Ivana Šušaničková

– Rada pre ekumenizmus Bratislavskej arcidiecézy

Eva Guldánová

– Ekumenický výbor ECAV

<https://www.evanjelici.sk/zo-zivota-cirkvi/ekumenicka-put-jednoty-v-bratislave/>

Malá partizánka spomína

Narodila som sa v roku 1939 v Turčianskych Tepliciach. Bola som malé dievčatko, keď zaznelo slovo „vojna“. Vtedy som nechápala, prečo sú rodičia takí ustarostení. Až jedného dňa prišiel rebrinák a nás s bratom uložili na periny do voza a utiekali sme so lesa. Les nebol ďaleko, po príchode otecko začal stavať prístrešok z čečiny a ja som sa tešila, že budeme bývať ako lesní škriatkovia. Nevie, ako bol náš lesný domček postavený, ale ráno ma naši

Poukážka UNRRA

vo fusaku pri prvom strome a dýchala na mňa krava. Po pár dňoch, keď sa nič nedialo, rodičia rozhodli, že sa vrátíme domov. A vtedy sa to začalo.

Hlavnou a vedľajšou ulicou sa rútili tanky, motorky a bolo počuť strelbu. Hrôza, boli sme na smrť vydesení. Utekali sme do pivnice. Našťastie nepršalo, lebo keď stúpila spodná voda, siahala v pivnici tak vysoko ako v studni. Mamička nás chránila vlastným telom a veľmi plakala. Po chvíli bolo počuť, akoby pri našom dome zastavil tank. Otecko vyšiel zistiť, čo sa deje, keď vtom ho vojaci chytili, postavili k múru a revali: „Partizán!“ Našťastie otecko vedel po nemecky a možno to mu zachránilo život. Volal: „Nie som partizán, som cukrár a som tu s celou rodinou!“ Slovo „cukrár“ na vojakov asi zapôsobilo, zrejme si pomysleli: „Toho budeme potrebovať.“

Na ďalší deň sa museli všetci dospelí dostaviť pred horu a kopať masové hroby. Nákladnými autami dovážali mŕtvych, mučených ľudí, ktorých museli pochovávať. Tú hrôzu, čo mali v očiach, keď sa vrátili, sme cítili aj my deti. Ďalší deň priviezli na futbalové ihrisko mužov, ktorých po troch dňoch odviezli do Nemecka. Boli v trestaneckých šatách, deň – noc stáli vonku za každého počasia. Moja mamička so starkou varili čiernu kávu, piekli koláče a ráno som s mamičkou odišla s plným vozíkom k týmto ľuďom. Mamička im cez plot podávala kávu a ja koláče. Ozbrojení vojaci boli mrzutí, bála

som sa ich, ale mamička mi hovorila: „Neboj sa, moja, len rýchlo podávajú tie koláče.“ Na obed sa to opakovalo, ja som podávala chlieb a mamička guláš. Jeden vojak naschvál kopol do vedra plného gulášu, aby sme „trestancov“ nemohli kŕmiť. Ja som vykrikla: „Čo si to urobil? – Teraz budú hladní!“ a rozplakala som sa. Mamička mi hneď zakryla ústa. „Moja malá, to nesmieš,“ povedala. Tak sa to opakovalo tri dni.

Po môjho otecka každý deň prišiel vojak a odviezol ho na štáb. Domov chodil len neskoro v noci a vždy priviedol troch väzňov. Keď boli oficiéri už opití, predložil im priepustku pre väzňov, ktorú podpísali. Táto situácia sa opakovala trikrát. Otecko tým zachránil deväť životov. Mamička spolu so starkou väzňov v noci umyli a obliekli do oteckových šiat. Posledný deň pred ich odchodom, ako som im podávala chlebič, mi jeden ujo povedal: „Zbohom, naša malá partizánka.“ „Ja som partizánka?“ pýtala som sa mamičky. „Nie si, ani to nesmieš hovoriť,“ bála sa. Každý deň sme videli smrť.

Jedného dňa som sa hrala na lúke, keď za cestou pri starých lipách stáli mladí chlapci. Kázali im zaviazat' oči. Potom do nich strieľali. Utekala som domov povedať, čo som videla. Do jednej vily Nemci nahnali židov, doskami zatĺkli okná a vilu podpálili.

Keď sa blížilo oslobodenie, zažila som znovu, ako cez náš dvor utekali Rumuni. V letku sme im podávali jedlo a kávu. Utekali cez pole do hôr, ktorovie, kolí tam došli. Šťastie, že vojna sa skončila, lebo Nemci chceli u nás postaviť plynové komory, ale nestihli.

Keď k nám prišli Rusi, všetkého sa báli, aj budíka. Vojačky zas v hoteli našli nočné košeľe, mysleli si, že sú to večerné šaty. Mala som pocit, že som už veľké dieťa, moje detstvo akoby sa minulo a ja som dospela. Posledná bomba padla tesne doprostred nádvorja hotela, kde stála trojposchodová fontána. Na jej mieste zostal len kráter v zemi. V tej chvíli som polievala kvietky pred domom, tlaková vlna ma hodila medzi kvety, no nič sa mi nestalo. Žiadna črepina ma nezasiahla.

Po vojne som hneď nastúpila do školy. Spomínam si, aké sme my boli poslušné deti. Každý deň sme niesli polienko do školy, aby bolo čím kúriť. Stačila mi lopta, celé detstvo som milovala loptové hry. Brat sa hrával

s chlapcami s gulôčkami do jamky. Ťažko sa žilo, ale ľudia boli k sebe dobrí, navzájom si pomáhali, robilo sa všetko zadarmo, najmä brigády. Do školy nám dodávali kakao od americkej UNRRA (pozn. red.: United Nations Relief and Rehabilitation Administration – projekt medzinárodnej humanitárnej a rozvojovej pomoci). Každý deň nám ho varila jedna mamička a ujo pekár nám piekol zadarmo „božské rožky“, ktoré boli chrumkavé a samé sa rozpúšťali v ústach, nie ako tie dnešné – „gumové“. A kakao? – Ešte dnes cítim tú fantastickú chuť. Asi nič také dobré som nepila.

Bola som všade. Chodila som cvičiť do „Sokola“. Tam som dostala prímenie Anita, lebo nás bolo veľa Aničiek. Tiež som chodievala do „skauta“. Volali ma Hviezdička. Bola som aj prvá „pionierka“. V triede som každý deň rozdávala desiatu deťom, ktoré nemali čo jesť. Často som ich vodila k nám, otecko ich kŕmil sladkosťami, za čo mu spievali, a mamička ihneď hľadala niečo na ošatenie a obutie.

Naša rodina bola silne nábožensky založená. Akoby sme Božie slovo sali spolu s materinským mliekom. Za všetko, čo je vo mne dobré, ďakujem mojej starkej. Rodičia veľa pracovali, starká nás vychovávala. Len čo otvorila oči, už spievala nábožné piesne. Po obede nám čítala z Biblie, ktorú mala na stole a vysvetľovala, čo číta. Kľačali sme pri postielke a tak sa modlili. Mala som šťastie aj na pánov farárov. Z Bratislavy bol za trest (pozn. red.: z politických dôvodov) k nám preložený pán farár Cibulka. Mal šesť detí. Jedna jeho dcéra, Milica, chodila so mnou do triedy. Potom prišiel pán farár Uhorskai a bol ako môj starší brat. Každý deň bol u nás. Miloval mojich rodičov (smiala som sa, že pre sladkosti) a keď sa mi narodil druhý brat, dali mu po ňom meno Pavel.

Moje spomienky majú trpkú-sladkú chuť.

Anna Ďukičová
– členka cirkevného zboru

Tešíme sa z úspechov na Biblickej olympiáde 2024

Témami tohtoročnej Biblickej olympiády z evanjelického náboženstva boli Sudcovia a Život Pána Ježiša Krista. Tešíme sa, že olympiády sa zúčastnili viaceré deti navštevujúce ev. náboženstvo v našom cirkevnom zbore. Osobitne blahoželáme tým, ktoré dosiahli popredné umiestnenia či už v seniorátnom alebo v celoslovenskom kole. Do neho sa kvalifikovali len víťazi kategórií v jednotlivých seniorátoch ECAV. Ďakujeme všetkým deťom, ktoré sa súťaže zúčastnili, za ich záujem a poctivú prípravu.

Seniorátne kolo 15. marca 2024

Necirkevné školy

1. veková kategória:

1. miesto – Anna Borošová 4.C, ZŠ s MŠ Sibírska
2. miesto – Michal Fečer 3.A, Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Teplická
3. miesto – Samuel Rajčok, 4.C, ZŠ Sibírska

2. veková kategória:

1. miesto – Soňa Syčová 6.A, ZŠ Dr. Ivana Dérera, Jelenia
3. miesto – Constance Mary 5.A, ZŠ s MŠ Sibírska

3. veková kategória:

3. miesto – Lucia Olejárová 8.A, ZŠ s MŠ Sibírska
- Zodpovední vyučujúci: Ali Popiková, Vierka Kováčová, Martin Šefranko

Cirkevné školy

3. veková kategória:

1. miesto – Ema Trcková, Ev. ZŠ Palisády 57

Celoštátne kolo v Liptovskom Mikuláši 4. apríla 2024

Necirkevné školy

1. veková kategória:

1. miesto – **Anna Borošová** 4.C, ZŠ s MŠ Sibírska.
- Zodpovedná vyučujúca: Ali Popiková

Celoštátne kolo Biblickej olympiády 2024 v Liptovskom Mikuláši

2. veková kategória:

2. miesto – **Soňa Syčová** 6.A, ZŠ Dr. Ivana Déreera, Jelenia.

Zodpovedný vyučujúci: Martin Šefranko

Cirkevné školy

3. veková kategória:

1. miesto – Ema Trcková, Ev. ZŠ Palisády 57.

Zodpovedný vyučujúci: Miroslav Kerekréty

Účastníci celoslovenského kola Biblickej olympiády v Liptovskom Mikuláši v rámci poobedňajšej prestávky navštívili miestny ev. kostol a múzeum v starej ev. fare. V nej sa stretávali členovia spolku Tatrín (založený v r. 1844), predchodcu Matice Slovenskej. Fara bola pôsobiskom i bydliskom významného predstaviteľa štúrovskej generácie Michala Miloslava Hodžu, prvého predsedu spolku Tatrín. Hodža sa aktívne podieľal na uskutočnení schôdze národovcov v máji 1848 v Liptovskom Mikuláši, na ktorej boli v prítomnosti L. Štúra a M. Hurbana schválené Žiadosti slovenského národa obsahujúce návrhy na riešenie postavenia Slovákov v rámci Uhorska.

Ali Popiková

– katechétka

Matej Bel (1684 – 1749)

– zabudnutý príležitostný básnik

(k 360. výročiu narodenia)

Možno sme si trochu zvykli na to, že okrúhle, občas i polookrúhle, výročia nám pripomenú mnohé osobnosti, a niekedy poodhalia ich menej známe, ba priam zabúdané činy. Matej Bel – uhorský polyhistor slovenského pôvodu, pedagóg, protestantský intelektuál a kňaz je príkladom zložitosti vzťahov v stredoeurópskom duchovno-kultúrnom priestore. V jeho rozsiahlom diele sa završuje reformačný humanizmus poznačený melanchtonov-

Matej Bel

ským úsilím o dôslednú recepciu a prepojenosť antickej a ranokresťanskej kultúry. Ukázal, že poznanie antickej vzdelanosti nemá byť iba erasmovskou nevyhnutnou učenosťou, ale túto učenosť je potrebné dotvárať biblickým textom a textami starých cirkevných autorít, predovšetkým však hlboko zvnútornenou vierou. Ako žiak pietistických pedagógov Hermanna Franckeho a Filipa Jakuba Spennera hlásal dôležitosť činorodého kresťanstva, ktoré zasahuje celého človeka, teda nielen jeho spirituálnu zložku.

Aj v tomto svetle treba chápať Belovu organizačnú činnosť v školstve, ktorá sa viaže najmä na bratislavské evanjelické lýceum. Podľa neho škola má vychovávať žiakov pre praktický život, ktorý je naplnený jasným etickým kódexom. Vo svetle týchto úsilí môžeme chápať aj Belovu aktivitu, pokiaľ išlo o vyučovanie latinčiny a ďalších jazykov, ktoré sa v tom čase považovali v Uhorsku za „štátne“ jazyky. Presadzoval myšlienku, aby slovenská mládež mala k dispozícii všetky gramatiky jazykov, ktorými sa hovorí v Uhorsku. Sám bol autorom (spoluautorom) latinskej, nemeckej a maďarskej gramatiky a *Gramatika slavico-bohemica* P. Doležala s jeho známym úvodom vlastne završovala celý tento jazykovedný projekt.

Tento vzťah k štvorjazyčnosti Uhorska dosvedčil ešte ako študent na univerzite v Halle, kde napísal svoju štvorjazyčnú gratulačnú báseň *Votum tetraglotton* (1706). Venoval ju k svadbe dcére banskobystričského notára Klementa. Pokúsil sa v nej ukázať Uhorsko ako krajinu, v ktorej sa na vysokej úrovni pestujú štyri jazyky: latinčina, nemčina, maďarčina a slovenčina. Nešlo mu o jednoduchý preklad gratulačných textov, ale podčiarkol umelecké osobitosti jednotlivých básnických tradícií. Latinská verzia je napísaná dokonalým klasickým hexametrom, maďarská verzia priam s kalvínskou prísnosťou posudzuje vzťah muža a ženy, nemecká verzia rozvíja svadobný motív z deuterokánonickej knihy Tobiáš, známy napr. z nemeckej školskej drámy, a česká (slovenská) verzia pracuje s parafrázami na 127. a 128. žalm, ktoré boli obľúbené v protestantských a bratských kancionáloch.

Napriek tomu, že literárna veda považuje príležitostnú poéziu za žáner, ktorý sa opiera o antické predlohy, využíva konvenčnú obraznosť, je poznačený rétorickosťou a umelým pátosom, predsa len okrem autorových schopností veršovať nepochybne dokážeme z veršov odhaliť nadaného básnika. Okrem toho je táto poézia aj akousi sociologickou sondou do súvekeho života; dozvedáme sa z nej o vzťahoch, hodnotách, niekedy čerpáme aj určité biografické poznatky. Takou je napríklad aj Belova príležitostná tlač *Querela vox – Plačlivý hlas* (1708), ktorá obsahuje tri básne – nemeckú, maďarskú a slovenskú. Napísal ich v Halle ako pohrebné texty k smrti svojho spolužiaka a priateľa Juraja Štrbu z Krupiny. Bel vtedy stál

pred dilemou, či sa má vrátiť do vlasti a prijať miesto učiteľa na ev. gymnáziu v Banskej Bystrici, alebo ostať v Nemecku, kde sa mu núkala sľubná kariéra rektora školy v Kloster Bergene pri Magdeburgu. Svoje smutné verše: *Kam se bereš, ach, kam, bratre můj premilý, Ach pročž srdce mé teskníš v touto chvíli? dokladá latinským epitaform: „Tu počestný, čítaj a trúchli, cudzincove kosti cudzia zem prikrýva – učeného a šľachetného Juraja Štrbu, ktorý dokedy žil, rodom Uhor, pôvodom z Krupiny bol mladík, študent, pestovateľ oboch vied, človek, ktorý bol ctiteľom znovuzrodeného Syna Božieho. Velká nádej toľkým zlom trápenej vlasti, rodičov, priateľov a všetkých dobrých. Ty už odíď, pútník, a ktoľvek si, nezabudni, že si cudzincom“.* Možno i táto tragická okolnosť, ako i obava z prežitia a ukončenia života v cudzej zemi, rozhodla o tom, že Bel v apríli 1708 odchádza do Banskej Bystrice.

Tretia známa Belova príležitostná báseň je dvojjazyčná (nemecká a česká); je to 22-slohová skladba *Hermann-Leidenfrostovské svadebné veselí*, ktorú napísal pri príležitosti svadby svojho švagra Alexia Hermanna, osobného lekára arcibiskupa Csákyho, s bohatou bratislavskou vdovou Máriou Alžbetou Leidenfrostovou v r. 1726. Bel tu hovorí o ideálnom stretnutí dvoch sestier Hygie – teda starogréckej bohyně zdravia – a Theologie, ktoré zväzkom Hermana a Márie Alžbety splynú do ideálneho súzvuku. Pripomína potrebu činnej viery v každom okamihu ľudského života, v každej chvíľke jeho snaženia.

*Často lékař musí s těmi obcovati,
jenž obyčej mají Boha zapírati,
těch, aby jak křesťan mohl uzdravovati,
s lékařstvím modlitbou má spojovati.*

Príležitostné básne Mateja Bela sú teda aj úvahami o podstate viery. Bol presvedčený, že filozofická etika antického sveta učí človeka poznávať jeho slabosť a úbohosť a pripravuje jeho ducha pre kresťanskú etiku. Nedostatok vedomia potreby mravného konania v človeku sa Bel usiloval prekonávať zaujímavými pedagogickými radami a odporúčaniami, ktoré sú ukryté v celom jeho rozsiahlom diele.

doc. PhDr. Eva Tkáčiková, CSc.

– členka cirkevného zboru, literárna historička a vysokoškolská pedagogička

Ján Miloslav Bahna (1944 – 2024)

Bahnova osobnosť je charakteristická vyrovnanosťou a univerzálnosťou. Antické vnímanie architektúry, ktoré je postavené nad všetky umenia, je mu asi najvladnejšie. Spája sa v ňom pragmatizmus technika s citlivosťou tvorcu, ktorý nepreferuje výtvarno, ale hľadá inspirácie vo všetkých sférach života. Pri každom zadaní začína od nuly, každá úloha je preňho dôležitá. Uprednostňuje jedinečnosť daného riešenia pred opakovaním jedného princípu, alebo motívu. Od predošlých generácií architektov ho odlišuje aj to, že tvorí v globálnych súvislostiach.

Ľubo Stacho

Ján Bahna sa narodil v 8. apríla 1944 v Pukanci, malom mestečku na úpätí Štiavnických vrchov v rodine s dlhou remeselníckou tradíciou orientovanou prevažne na spracovanie dreva. Jeho otec bol kolárom a debnárom.

Pukanec zažil svoj najväčší rozvoj v období stredoveku s príchodom nemeckej baníckej kolonizácie. Ako banské mesto, v ktorom sa kutalo zlato, získalo výsady slobodného kráľovského mesta. Popri rozvoji Banskej Štiavnice a Kremnice v tomto období, patril aj Pukanec k mestám Horného Uhorska, v ktorých sa rozvíjala kultúrna tradícia. Námestiu dominuje gotický katolícky kostol s oltárom od majstra Pavla z Levoče a sieťovou klenbou. Evanjelický kostol bol postavený v tomto storočí v „Harmincovskom“ štýle. Urbanizmus tohoto mestečka je blízky „kopcovitému“ urbanizmu spomínaných banských miest.

Gymnázium absolvoval Bahna v Leviciach. V ďalšom štúdiu pokračoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. Proces „dozrievania“

prof. Ján Miloslav Bahna

Exteriér EBF UK

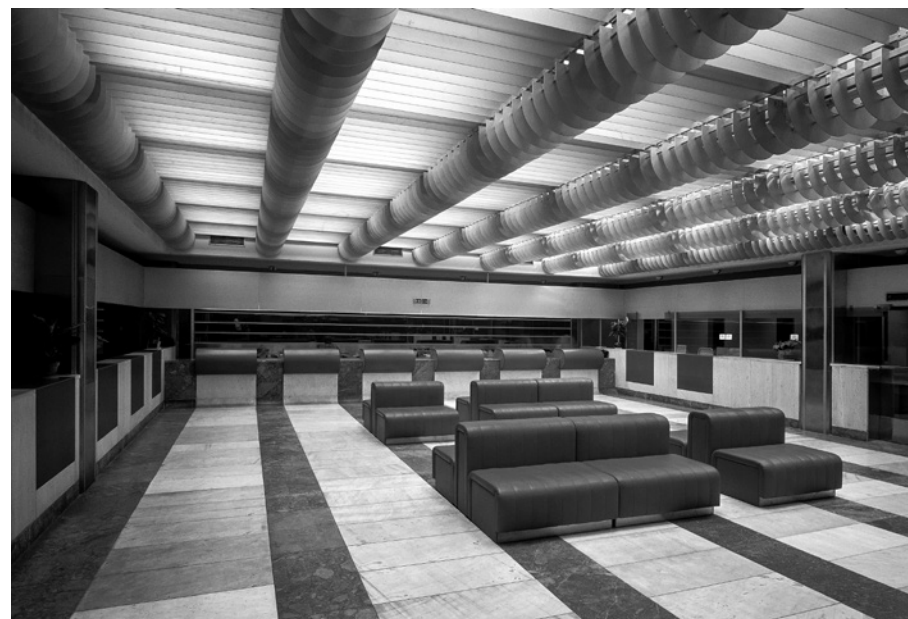
EBF interiér, Služby Božie s biskupom Jánom Hroboňom na záver semestra

architekta je však dlhodobý, a tak Bahna po skončení tejto školy pokračoval v štúdiu architektúry na Vysokej škole výtvarných umení. Zatiaľ čo prvé štúdium bolo preňho akosi prípravkou, v spolupráci s Vojtechom Vilhanom začal prenikať hlbšie do architektonického myslenia. Aj po skončení školy robili na spoločných projektoch, ako napríklad interiéry vládneho salónika na letisku v Bratislave (1973). Neskôr Vilhan v interiéroch „high-tech“, spolu s Bahnom zdynamizovali vnútorné priestory. Z tohoto obdobia sa nám zachovali interiéry a vstupné portály pôvodne Československej banky, dnes VÚB v Žiline (1979). Vilhan popri Milučkom bol najvýraznejšou osobnosťou v architektúre 60-tych rokov. Boli to páni architekti, ktorí svoju prácu doťahovali do posledného detailu a to bolo vo vtedajšej komunistickej spoločnosti, schovávajúcej sa za kolektív, niečo nezvyčajné. Ale boli to aj „zlaté“ 60-te roky, ktoré umožnili Bahnovi veľa cestovať. Pod vplyvom maliara Ernesta Zmetáka viackrát navštívil Taliansko a Francúzsko, ktoré ho svojou architektúrou a históriou očarovali. Z kultúrnej kontinuity týchto krajín vychádzal aj pri chápaní nového štýlu „postmoderny“, ktorá sa u nás začala prejavovať koncom 70-tych rokov. Vzťah k histórii, k tradícii, k dedičstvu otcov, dedov a pradedov si začal uvedomovať práve v Taliansku. Neznámi stavitelia, ktorí prevzali od minulých generácií všetko, čo bolo dobré, rozvinuli to o nové hodnoty do najmenších detailov.

Bahnovým prvým pôsobiskom bol štátny projektový ústav obchodu (PUO). A práve v týchto ateliéroch aj za socializmu vládla liberálna atmosféra a na tú dobu sa produkovala dobrá architektúra. Ivan Matušík dokázal presadiť atypické riešenia pre obchodné stavby, a tak dal priestor pre vznik architektúry, ktorá bola v opozícii k prefabrikovaným krabiciam, ktoré sa produkovali všade. V rokoch 1971 – 1973 Bahna spolupracoval s Matušíkom na projekte Obchodnej ulice, súťaži na Slovenskú národnú radu a na interiéroch hotela Kyjev. Tu sa stretol aj s vynikajúcim statikom Josefom Poštulkom, s ktorým neskôr vyvinuli konštrukčný systém Integro.

Architekt Ján Bahna bol prvý, ktorý v teórii a v praxi priniesol na Slovensko myšlienky postmoderny. Mal možnosť zúčastniť sa slávnej výstavy Strada novissima na bienále v Benátkach v roku 1980, kde slávila úspechy americká postmoderna so svojim duchovným otcom architektom Charlesom

Postmoderný interiér banky v Žiline (spolu s arch. Vilhanom)

Jencksom. Už vtedy pochopil, že postmoderna je v prvom rade problémom Ameriky, ktorá trpí absenciou historického vedomia. V podmienkach socializmu mala postmoderna takisto svoj význam, pretože si ju svojím spôsobom zažila v sorele v 50-tych rokoch a moderna prešla od konca 60-tych rokov k jej poslednej antihumánnej podobe, ako boli napríklad panelákové sídliská. V čase komunistickej izolácie intenzívne publikoval v architektonických časopisoch o najnovšom svetovom dianí v oblasti architektúry. V tej dobe to bolo ojedinelé, ale záslužné. Patril medzi prvých, ktorí architektúru nechápali dogmaticky, zavrhol vytváranie oficiálneho socialistického štýlu a priniesol individuálne riešenia, definované zadaním stavby. Takisto bol medzi prvými, ktorí vytušili krízu moderny a ticho odsúdil jej deformácie a neskôr začal presadzovať filozofiu postmodernity, ktorá sa začala vracieť k histórii, k človeku, k rešpektovaniu génia loci daného priestoru. Písal o pasážach, uliciach s obchodmi a urbanizme starých miest, na ktoré moderna sídliskovým riešením zabudla.

Realizáciou Obchodného domu Ružinov (1975 – 1984), ktorá je prvou postmodernistickou stavbou na Slovensku, zaujal nielen u nás, ale aj v Čechách. Skeletová konštrukcia bola typizovaná už spomínaného systému Integro a tak Bahna dokázal, že aj z prefabrikátov sa dali robiť „atypické“ stavby. V roku 1985 bol dokončený Dom odievania na námestí SNP v Bratislave, ktorý navrhol Bahna s viacerými svojimi spolupracovníkmi ešte v roku 1975. Interiér, ktorý vyvolal množstvo diskusií ešte v komunistickom Československu, sa nachádzal v banke v Čadci (1980 – 1984), ktorej budovu navrhol architekt Ferdinand Čapka. Práve v tomto prípade prišlo k citáciám popredných svetových architektov ako napríklad Hansa Holleina a Michaela Gravesa.

Bujaré 80-te roky postmodernity a neskorší dekonštruktivizmus vystriedali návraty k moderne obohatenej o skúsenosť rešpektovania histórie a poľudštenia chladných línii. Bahna sa k tomuto problému dostal hlavne cez rekonštrukciu objektov klasickej moderny. Vymenujme tu tie najdôležitejšie: rekonštrukcia obchodného domu Pionier (architekti Weinwurm-Vécsei), budovy Metropol (Tvarožek) na banku IRB, Bratislavský propeler (Belluš), SLSP na nám SNP (Tvarožek), OD Dunaj (Ludwig) a bývalej budovy

Obchodný dom Ružinov 1985, dnes je z neho len holý skelet,
prvá výrazná postmoderná architektúra na Slovensku

Priemstavu pre účely IRB na Talerovej ulici v Bratislave. Výrazný krok k modernistickému poňatiu spravil so spolupracovníkmi na návrhu informačného strediska ČSFR v Paríži (1991 ocenený druhou cenou).

Najväčšou realizáciou doteraz je budova VÚB na bratislavských Mlynských nivách, ktorá bola ocenená Jurkovičovou cenou za rok 1997. Tento „modroneónový mrakodrap“ je zaujímavou dominantou na vonkajšom centrálnom okruhu.

Prvenstvo, ktoré bude asi ťažko prekonané, je súbor troch budov na námestí SNP v Bratislave. Patrí k nim už spomínaný Dom odievania a rekonštrukcia OD Dunaj, vo vzniknutej prieluke bola postavená budova Československej obchodnej banky.

Jednou z posledných realizácií je jeho vlastný rodinný dom spojený s Ateliérom architektúry (AA), ktorý je umiestnený vo výrazne červenej veži. Ďalšie hmoty sú kompozície modrej (schodisko), a šedej farby bytu. V prvom podlaží sú garáže, v druhom s členitými oknami ateliér pre Bahnových spolupracovníkov a v treťom, s panoramatickým výhľadom cez dve miestnosti,

Neónovo modrá Banka VÚB Bratislava (spolu s arch. Ľubom Závodným)

pre samotného architekta a jeho asistentov. Jednotlivé podlažia sú pospájané jednoramennými schodiskami. Samotné bývanie je situované presklenou verandou do slnečnej záhrady, ktorá prechádza do obývačky spojenej s kuchyňou. V druhom podlaží sú spálne rodičov a detí s malou príručnou pracovňou architekta. V celom dome Bahna vsadil na decentné minimalistické riešenie.

Bahnovi patrí ešte jedno prvenstvo, a to v oblasti organizácie architektonickej práce. Po skúsenostiach s Vilhanom a Matušikom posunul do nových meradiel tímovú spoluprácu, ktorú kopírujú jeho nasledovníci. Pri zverejňovaní autorstva uvádza vždy všetkých spolupracovníkov, ktorí na projekte participovali, a tak pomáha uviesť sa na architektonickú scénu mladším kolegom. V jeho ateliéri pracovali architekti: Juráni, Palčo, Starý, Závodný, Toma, Tomík (a viacerí diplomanti).

Rodinný dom s AA Ateliérom Architektúry v Bratislave, kde prof. Ján Miloslav Bahna pracoval so svojimi kolegami na projektoch (podvečerná červená)

K jeho ďalším realizáciám patrí rekonštrukcia podkrovia na Hviezdoslavovom námestí a nadstavba VŠVU na Drotárskej ulici, stavba Evanjelickej bohosloveckej fakulty, rekonštrukcie víl v Horskom parku, na Kuzmányho ul., na Hlbokej ceste, synagógy v Leviciach, objektu Metropol.

Prof. akad. arch. Ing. arch. Ján Miloslav Bahna zomrel 21. apríla 2024 v Bratislave. Ďakujeme Pánu Bohu za jeho čínorodý život a vykonané dielo.

Prof. Ľubo Stacho

– člen cirkevného zboru, fotograf, v r. 1990 – 2023 pedagóg na Vysokej škole výtvarných umení

Sme rodinnou školou, ktorá deti vedie v duchu Božieho slova

Mgr. Anna Kerekrétyová je učiteľkou pre nižšie sekundárne vzdelávanie v Evanjelickej základnej škole, na ul. Palisády 57 v Bratislave. Po pôsobení v pozíciách zástupkyne riaditeľky a poverenej riaditeľky sa v tomto roku na základe výberového konania stala riaditeľkou Ev. ZŠ. Poprosili sme ju o rozhovor.

1. Od septembra vidáme celú vašu rodinku, častejšie ako doteraz, pravidelne medzi nami na Službách Božích. Čo spôsobilo túto príjemnú „zmenu“?

Je to tým, že sme sa s manželom Mirkom a deťmi Aničkou a Dankom na prelome augusta a septembra minulého roka presťahovali do Bratislavy a cirkevný zbor Legionárska sa stal naším domácim cirkevným zborom. Prišli sme z Galanty, kde môj manžel pôsobil tri roky ako evanjelický farár.

2. Tvoj manžel Mirko pochádza z nášho cirkevného zboru, je odchovancom nášho dorastu, Tvoji svokrovci bývajú v Bratislave, takže toto mesto Ti určite nebolo cudzie. Predsa len, ako sa Ti tu páči, ako si sa tu udomácnila?

Bratislavu som vždy mala rada, takže sťahovania som sa neobávala. Pri znám sa však, že moja rodina z tejto zmeny mala obavy. Pochádzam z Revúcej, malého mesta uprostred hôr, a rodičia sa ma neraz pýtali, ako si chcem zvyknúť na veľké mesto bez poriadnych lesov. Ruch mesta mám však rada. No ešte stále často neviem, kde čo je a ako sa tam dostať. Jediným problémom je šoférovanie, mám akýsi blok z Bratislavy a za volant som si v meste ešte nesadla.

3. Nové bydlisko, nové zamestnanie, nový cirkevný zbor – ako sa vám darí prechádzať cez všetky tieto zmeny a prispôbiť sa novému životu?

A doplním – aj nová škola pre naše deti. Mám pocit, že všetkým prechádzame nadzvukovou rýchlosťou. Asi najväčšou a najťažšou zmenou je práca, pretože sme nečakali takýto vývoj udalostí a intenzitu pracovného vyťaženia. Najmä preto sa nám nepodarilo zariadiť bývanie podľa pôvodného plánu a ešte aj teraz, po toľkých mesiacoch, v hlavnom meste pracujeme na

Anna Kerekrétyová s rodinou

rekonštrukcii bytu, v ktorom plánujeme bývať. Naopak, z môjho pohľadu sme sa najrýchlejšie aklimatizovali práve v cirkevnom zbere, kde sme sa od začiatku cítili takmer ako doma, pretože tu máme veľa známych a priate-

lov. Vždy, keď sme prišli do Bratislavy k svokrovcom, zúčastnili sme sa aj Služieb Božích na Legionárskej, každoročne chodievame na zborový letný tábor, naše deti na detský denný tábor a pod.

4. Do Bratislavy ste prichádzali s tým, že Tvoj manžel bude robiť duchovného správcu v Evanjelickej základnej škole, Ty tam budeš učiť angličtinu a slovenčinu. Po krátkej dobe sa okolnosti zmenili. Už si si zvykla na pozíciu riaditeľky Evanjelickej základnej školy?

Nie som si istá, do akej miery som si zvykla, mám totiž stále pocit, že kolobeh v práci ide tak rýchlo a vždy sa niečo mení, prichádza niečo nové, že sa nestíham ani spamätať. Nie je jednoduché začínať v novej škole a prvýkrát byť vo vedúcej pozícii, ale mám skvelých kolegov vrátane môjho manžela, ktorí sú mi veľkou oporou. Viem, že to bude znieť ako klišé, ale s Božou pomocou a s podporou ľudí okolo seba to zvládame a zažívame veľa dobrého. Verím, že budúci školský rok bude pre nás ako rodinu v práci pokojnejší.

5. Rodičia žiakov sú vďační za teba, tvojho manžela, vnímajú vás ako zohraté duo v službách cirkvi. Aká je tvoja vízia pre Evanjelickú základnú školu?

Sme jedna z prvých škôl v pilotnom overovaní nového kurikula a aj vďaka tomu sa slovo vízia tento rok často skloňuje. ☺ Druhým dôvodom je aj výberové konanie na riaditeľa, ktorým som vo februári prešla. Evanjelickú základnú školu vnímam ako rodinnú školu, a takú ju chceme mať aj naďalej. Školu, ktorá deti učí a vedie v duchu Božieho slova, ktorá je bezpečným miestom pre žiakov, ale aj zamestnancov. Školu, ktorá rozvíja spoluprácu medzi žiakmi, učiteľmi a rodičmi, ktorých považujem za neoddeliteľnú a dôležitú súčasť života školy.

6. Keď už budete definitívne usadení, prejde nejaký čas v novom pôsobisku, kde si viete predstaviť vaše „rodinné“ začlenenie v našom cirkevnom zbore, okrem návštev Služieb Božích?

S manželom by sme sa obaja chceli zapojiť do spevokolu. Manžel už chodí na mužskú modlitebnú skupinku, ja by som sa rada pridala k ženskej biblickej skupinke. Deti chodievajú na detskú besiedku a tešia sa na čas, keď „dorastú“ až do dorastu.

Milá Anička, vitajte celá rodinka medzi nami. Sme radi, že ste si vybrali náš cirkevný zbor za váš duchovný domov. Nech Pán Boh požehnáva vaše kroky v novom meste a aj na novom mieste.

Pýtala sa **Mária Šebestová**
– členka redakčnej rady.

Leonard Stöckel – učiteľ, reformátor a humanista

„Avšak nič nie je menej kresťanské ako tá obrovská neznalosť umení, na ktorých sa zakladá ozajstná náuka.“
(Leonard Stöckel, Predhovor k Všeobecným zásadám kresťanskej náuky)

Portrét Leonarda Stöckela
v Zámockom kostole
vo Wittenbergu

Už od prvých storočí „nášho letopočtu“ sa kresťanskí vzdelanci zaoberali otázkou, aký postoj zaujať k pohanskej antike a jej vzdelaniu v kontexte rodiaceho sa kresťanstva. Táto otázka bola aktuálna nielen pre významných učencov neskorej antiky či stredoveku, ale stala sa ešte naliehavejšou v období novoveku – humanizmu a renesancie. Neprestáva však trápiť ľudstvo ani dnes, hoci v trochu pozmenenej podobe. Aký je vzťah medzi vedeckým poznaním a kresťanskou vierou? Aký vzťah zaujať k minulosti, k jej vzdelanosti a dedičstvu tvárou v tvár prítomnosti, pokroku a modernému svetu?

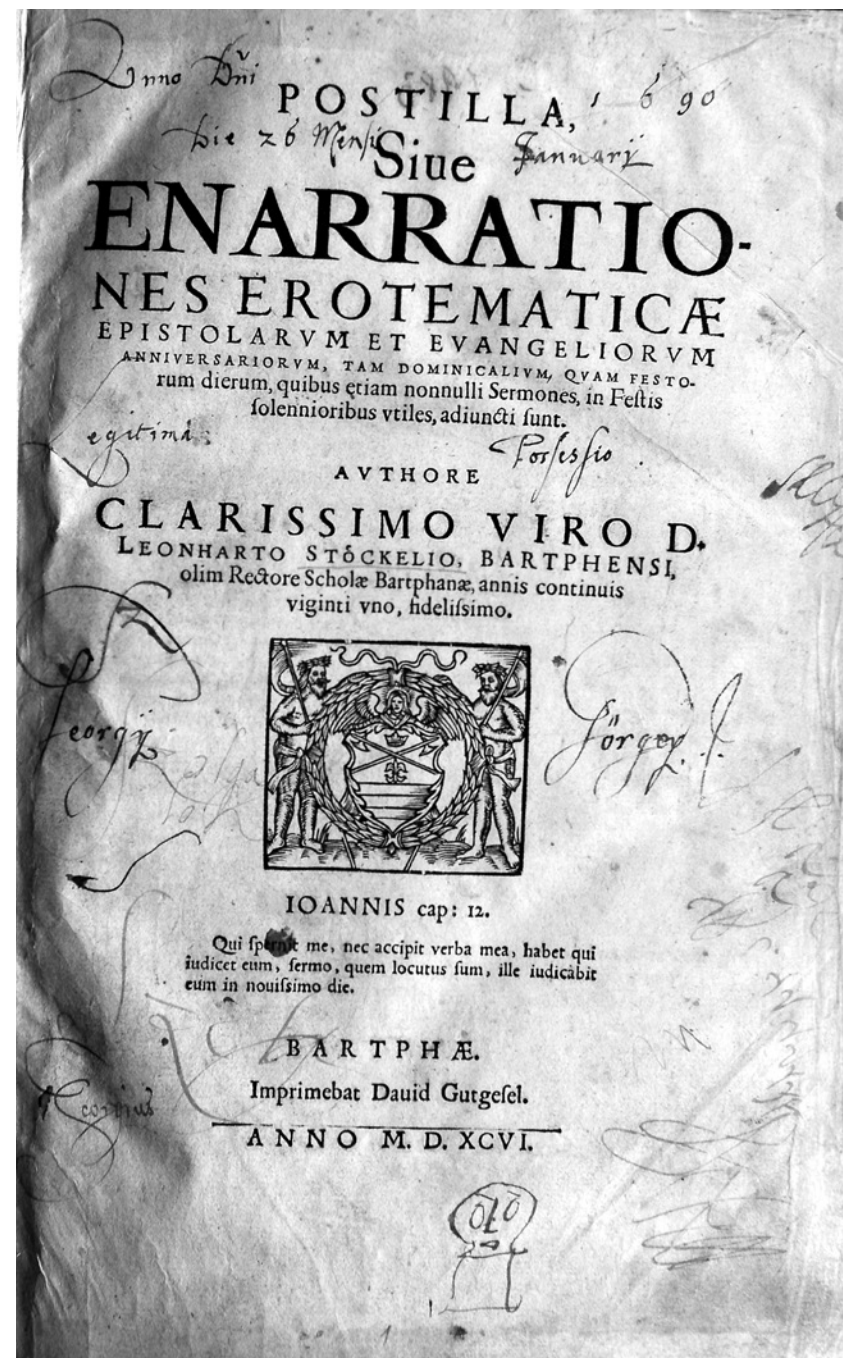
Túto otázku si kládol aj Leonard Stöckel, rodák z Bardejova, ktorý sa svojím životom a dielom neodmysliteľne zapísal do dejín humanizmu, literatúry, pedagogiky, no najmä reformácie na území dnešného Slovenska. Odpoveď však bola pre neho viac-menej jasná. Hoci sa k antike neraz staval kriticky, vzdelanie podľa antického systému siedmich slobodných umení (gramatika, rétorika, logika, aritmetika, geometria, astronómia, hudba) pokladal pri štúdiu Písma a správnom formulovaní kresťanskej náuky za

nevyhnutné. Jeho ideálom sa tak stala učená zbožnosť – *docta pietas*, o ktorej svedčí jeho život, pôsobenie v bardejovskej mestskej škole, rovnako ako jeho dielo.

Presný dátum narodenia Leonarda Stöckela je neznámy, no vieme, že sa narodil v roku 1510 v Bardejove. Pochádzal z nemeckej meštianskej rodiny, jeho otec bol významným občanom, mestským kováčom, členom mestskej rady a počas dvoch období aj mestským richtárom. Jeho matka sa volala Otília, a okrem Leonarda mala ešte mladšieho syna Petra. S humanistickými myšlienkami sa mladý Leonard stretával už od útleho veku. Najprv prostredníctvom svojho bardejovského učiteľa Valentína Ecchia, neskôr počas štúdií v Košiciach, kde prišiel do kontaktu s anglickým humanistom Leonardom Coxom. Práve tu sa zoznámil s reformačnými myšlienkami, ktoré definitívne ovplyvnili jeho život. Jeho najbližšia študijná cesta viedla na alžbetínske gymnázium do Vroclavu, kde pod vedením Andreja Winklera a Jána Metzlera študoval gréčtinu a cirkevné občianske právo. Tu si predsavzal pokračovať vo svojich štúdiách vo Wittenbergu a osobne spoznať vedúce osobnosti nemeckej reformácie, Martina Luthera a Filipa Melanchtona.

Z obdobia stráveného v Nemecku (1530 – 1539) prežil na univerzite dovedna sedem rokov, prerušených len pôsobením v Lutherovom rodisku, na eislebenskej škole (1534 – 1536). Na pôde univerzity získal okrem bohatej erudície aj mnoho kontaktov a priateľstiev, z ktorých jedno, priateľstvo s učiteľom Filipom Melanchtonom, definitívne a najsilnejšie poznamenalo celý jeho život a tvorbu. Obdiv k Melanchtonovi ovplyvnil aj jeho rozhodnutie stať sa učiteľom. Po vzájomných dohodách medzi ním, mestom a Melanchtonom sa Stöckel v roku 1539 vrátil do Bardejova, kde prebral funkciu rektora mestskej školy, ktorá za jeho pôsobenia zažila zlatý vek a nikdy na svojho slávneho učiteľa nezabudla. Leonard Stöckel zomrel 7. júna 1560 v Bardejove, krátko po smrti svojho vzoru a priateľa Filipa Melanchtona.

Hoci bol Leonard Stöckel nepochybne ovplyvnený oboma otcami reformácie, ako už bolo povedané, v jeho ďalšej formácii zohral významnejšiu úlohu Filip Melanchton. Pri pohľade na Stöckelov život a dielo tak do po-

Titulný list homiletickej príručky Postilla

predia vystupuje niekoľko zjavných podobností medzi ním a slávnym učiteľom. Melancton ani Stöckel, hoci mali na to vynikajúce predpoklady, nikdy neboli ordinovaní, ale obaja až do svojej smrti zasvätili svoj život škole – Melancton štyridsaťdva rokov ako profesor na univerzite, Stöckel dvadsaťjeden rokov ako rektor bardejovskej mestskej školy. Programovú snahu o reformu školstva si podľa Melanctonovho vzoru osvojil aj Stöckel, a tak pre potreby školy pripravil *Zákony bardejovskej školy*, prvý pedagogický dokument na našom území. Stöckelovi patrí aj zásluha na uvedení školskej drámy v Uhorsku, pričom prvou bola komédia *Eunuchus* od rímskeho autora Terentia, po ktorej nasledoval *Príbeh o Zuzane* zostavený podľa známeho biblického apokryfného príbehu. Táto hra nemala literárne, ale skôr výchovné ambície, keďže bola určená žiakom mestskej školy a ich rodinám. To sa prejavilo aj pri výbere jazyka, ktorým sa nestala latinčina, ako pri všetkých ostatných Stöckelových dielach, ale nemčina.

S činnosťou mestskej školy súvisí aj významná časť Stöckelovej literárnej produkcie. V bardejovskej škole sa mali žiaci najprv naučiť písať, čítať, osvojiť si latinskú gramatiku, no ovládať tiež mali katechizmus. Ten pre svojich žiakov, tentokrát po vzore Lutherovho *Malého katechizmu*, zostavil aj Stöckel, a to pod názvom *Katechéza pána Leonarda Stöckela zostavená pre bardejovskú mládež*. Ďalej preberali Stöckelovu učebnicu *Výroky slávnych mužov*, ktorá je dostupná aj v slovenskom preklade. V prípade dokonalého zvládnutia gramatiky mohli žiaci po uvážení učiteľa prejsť k štúdiu etiky, rétoriky a dialektiky. Niektorí Stöckelovi žiaci navyše spomínajú aj základy fyziky, astronómie, patristickej literatúry, ďalej čítanie listov apoštola Pavla a do úvahy možno vziať aj matematiku, keďže jej Stöckel venoval učebnicu *O matematike*. Organickou súčasťou celého vzdelávacieho procesu bola hudba, spev a náboženstvo, na ktoré sa v duchu Lutherových a Melanctonových zásad *kládol výnimočný dôraz*. Žiaci mali stráviť *presne vyhradený čas v chráme sv. Egídia, kde sa venovali chrámovému spevu, spievaniu žalmov a modlitbám*. Preto neprekvapí, že Stöckel je tiež autorom spisov venovaných hudbe pod názvom *O hudbe*. Rovnako sa od žiakov vyžadovala aj pravidelná účasť na bohoslužbách a štúdiom cirkevných obradov. Keďže jednou z úloh súdobého školstva bolo pripraviť absolventov aj na službu v cirkevných úra-

doch, predovšetkým na protestantských školách bolo integrálnou súčasťou vzdelávania počúvanie, čítanie, prípadne tvorba kázni. Pre zlepšenie kazateľskej úrovne súčasných aj budúcich kazateľov tak Stöckel zostavil dve homiletické príručky, *Pravidlá na zostavenie kázni* a *Postillu*, v ktorých sa spája pedagogický a teologický rozmer jeho osobnosti.

Tak kráča život školy ruka v ruke so životom cirkvi. Práve diela, ktoré Leonard Stöckel venoval rodiacej sa evanjelickej cirkvi, patria medzi jeho najznámejšie. Prípísuje sa mu autorstvo *Šarišských a Prešovských článkov*, no najmä *Vyznania piatich východoslovenských miest – Confessio Pentapolitana*. Leonard Stöckel je tiež autorom *Apológie bardejovskej cirkvi*, dogmatického diela *Poznámky k Všeobecným zásadám kresťanskej náuky Filipa Melanctona*, básne *Hlas trpiaceho Krista* a štyroch modlitieb.

Leonard Stöckel vďaka svojej aktívnej a neúnavnej práci na poli školy a cirkvi výraznou mierou prispel jednak k úrovni vzdelanosti, jednak k lepšiemu etablovaní nemeckej reformácie na území dnešného Slovenska. Vychoval celú generáciu významných humanistov, učiteľov, kňazov či iných verejne činných osôb, za čo si vyslúžil titul *Praeceptor Hungariae* – učiteľ celého Uhorska.

Mgr. Mária Šibalová, PhD.

– odborná asistentka v Ústave lekárskej terminológie a cudzích jazykov Lekárskej fakulty, Univerzity Komenského v Bratislave

Už nebudem chodiť do kostola!

Mladý muž príde za kňazom a hovorí:

– Už nebudem chodiť do kostola!

Kňaz sa pýta:

– Môžete mi povedať prečo?

Mladý muž odpovedá:

– V kostole vidím ženu, ktorá zle hovorí o inej žene, obe nepekne hovoria o mužovi, ktorý zle prečítal text z Biblie, ďalší hovoria o falošne spievajúcom zbore spevákov, iní o ľuďoch, ktorí si prezerajú svoje správy v mobile

počas bohoslužieb, nehovoriac o ich povýšeneckom a egoistickom správaní mimo kostola...

Kňaz odpovedá:

– Máte pravdu. Ale skôr, ako definitívne opustíte cirkev, by som bol rád, keby ste mi urobili láskavosť: vezmite si pohár vody a trikrát s ním obíďte kostol bez toho, aby ste spadli alebo rozliali vodu v pohári. Potom môžete spokojne opustiť cirkev.

– To je jednoduché! – zvolá mladý muž.

Urobil tri kolá s pohárom vody, vrátil sa ku kňazovi a hovorí:

– Hotovo, tu máte svoj pohár vody.

Kňaz sa muža opýtal:

– Keď ste obchádzali kostol s pohárom vody, všimli ste si, že by sa nejaká žena o iných zle vyjadrovala?

– Nie.

– Videli ste ľudí, ktorí sú ľahostajní voči ostatným v kostole, či v cirkvi?

– Nie.

– Pochopili ste prečo ste si nič z toho nevšimli?

Pretože ste sa sústredili na pohár vo svojich rukách, aby ste ho nerozbili a nevyliali z neho vodu. Viete... je to podobné aj v našich životoch. Keď sú naše srdcia zamerané na Krista, nemáme čas sledovať chyby druhých. Ten, kto odíde z cirkvi kvôli chybám iných ľudí, do nej nikdy neprichádzal kvôli Ježišovi...

Prevzaté z internetu

Istota spasenia

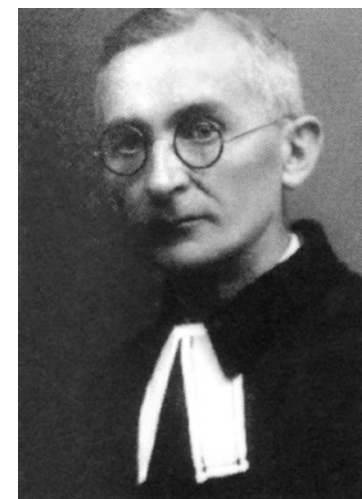
Lukáš 10, 17 – 20: „¹⁷Potom vrátili sa oní sedemdesiati a s radosťou hovorili: Pane, aj démoni sa nám poddávajú v Tvojom mene. ¹⁸Povedal im: Videl som satana ako blesk padať z neba. ¹⁹Ajhľa, dal som vám moc šliapať po hadoch a skorpiónoch, aj moc nad všetkou silou nepriateľa; a nič vám neuškodí. ²⁰Ale nie z toho sa radujte, že sa vám duchovia poddávajú; radujte sa radšej, že vaše mená zapísané sú v nebesiach.“

Pán Ježiš okrem dvanástich mal aj iných učeníkov, ktorí s Ním stále nechodili. Sedemdesiat z nich bol vyslal ako svojich pracovníkov, uzdravovať nemocných, šíriť Božie kráľovstvo, misionovať. Títo sedemdesiati vracali sa k Nemu natešení, referovali mu rad vecí (verš 17): mali radosť zo svojich úspechov.

Aj vy v krátkom čase pôjdete s mladistvým elánom, nadšením a túžbou po úspechoch. Je to pochopiteľné, mladý človek chce byť úspešný – úspechy ho tešia. Neúspechy bolia, zarmucujú. Nič tak ne-deprimuje mladého človeka ako neúspech,

keď si musí priznať: Nadarmo pracujem, nadarmo silu marím. Prajem vám, aby ste mali úspechy ako tí sedemdesiati, ale radím vám: nezakladajte si na úspechoch. Pán žiada od nás nie úspechy, ale vernosť, vernú prácu, vernú službu. Hľadte byť prospešnými – ale výsledky svojej práce, úspechy – neúspechy poručte Jemu, ponechajte Jeho vôli. (Ani Pavel nemal všade úspechy: Atény /Skutky 17, 32 – 34 – pozn. red./). Ak Pán bude korunovať vaše práce viditeľným úspechom, tešte sa, ale pokorne vzdajte chválu Božej milosti (1. Korinským 15, 10; Žalm 115, 1). Ak úspechy neprídu, neochabujte, nezúfajte, nebudte malomyselní, ale dôverujte Pánovi, že milosť Božia je s vami (1. Korinským 15, 10b). Vzrast kráľovstva Božieho a víťazstvo Božej veci nezáleží od viditeľných úspechov. (Niekedy je to s tými úspechmi ako so zrnom zasiatym do štrkoviny – rýchle úspechy a potom náhle ochabnutie, krach. Tak pochodí, kto si zakladá na úspechoch, ženie sa za viditeľným efektom a nepracuje seriózne, koná telom a nie duchom. Nejde do hĺbky.) Kráľovstvo Božie podľa učenia Pánovho rastie, že človek ani sám nevie ako (Marek 4, 26). Preto ešte raz: Nebudujte, nezakladajte si na úspechoch.

Úspechy, ak ich pripisujeme sebe, a nie Pánovi, môžu byť veľkým pokušením, nebezpečenstvom, môžu nás skaziť. Ako ľahko mohli spyšnieť učeníci, zvestujúci Pánovi: Démoni sa nám podávajú. Diabol, ktorý sa im

Juraj Struhárik

poddal, mohol vojsť do nich vo forme vysokomyselnosti. Nevíme sa, že Pán spustil na ich nadšenie schladzujúcu sprchu, keď im povedal, že On videl ešte väčšie veci (verš 18). On diabla premohol, preto mohol povedať: Knieža tohto sveta je už odsúdené (Ján 16, 11 – pozn. red.). Ak sa im podávali démoni, za to môžu ďakovať len Jeho moci. Učeníci Mu zvestovali: Nám sa podávajú... On ich upozorňuje: Ja som vám ich poddal. Ja som vám dal moc (verš 19) a zároveň sa zmieňuje o radosti, ktorá nie je závislá na našich životných úspechoch, o radosti väčšej ako je radosť z pádu zloduchov, keď hovorí: „Ale nie z toho sa radujte, že sa vám duchovia podávajú; radujte sa radšej, že vaše mená zapísané sú v nebesiach“ (verš 20).

To má byť naša radosť. Aby sme sa mohli radovať, musíme vedieť, že naše mená sú zapísané v nebesiach, musíme mať istotu spasenia. To je predmet, o ktorom chceme dnes s Božou pomocou uvažovať. A tu hneď priklincujem, že toto je *unum necessarium* (jedno potrebné /Lukáš 10, 42/ – pozn. red.). Každý kresťan má mať a každý kresťanský kazateľ musí mať túto istotu. Bez tejto istoty všetko pracovné pôsobenie kazateľa bolo by neisté, neúčinné. Lebo ak pochybuješ o svojom spasení, ako chceš privádzať k nemu iných? Môže viesť slepý slepého? (Lukáš 6, 39 – pozn. red.) „Kto pochybuje, podbá sa morskej vlny, ktorú vietor unáša a zmieta“ (Jakub 1, 6). Všimnite si učeníkov Pánových hneď po udalostiach Veľkého piatku, akí boli prestrašení, sklamaní, zničení, neistí, úbohí. Keby boli takí zostali, boli by mohli ísť zvestovať evanjelium, budovať kráľovstvo Božie, svedčiť, pracovať, trpieť, umierať pre Krista? Pre Krista porazeného, mŕtveho? Nie, potrebovali istotu, že Pán žije. Až keď sa im dostalo tejto istoty, keď Ho znova uvideli živého, až keď aj ten posledný pochybujúci poznal Pána a svojho Boha, až keď mali istotu, že ich mená sú zapísané v nebesiach, až keď ich Pán obliekol mocou z výsosti, až potom mohli byť apoštolmi, až potom vedeli s radosťou pracovať, trpieť, umierať pre Krista, lebo si boli istí že nebojújú za stratenú vec, ale za svätú Božiu víťaznú vec, ktorá nemôže padnúť; slovom mali istotu spásy. Túto istotu potrebujú, túto istotu musia mať i dnešní učeníci, bez nej všetko kázanie, svedčenie nemalo by údernosti, určitosti, presvedčivosti, ba ani by sa nemohlo nazvať svedectvom. Viem, komu som uveril – toto presvedčenie, túto

Juraj Struhárik s konfirmandmi

istotu mať je *conditio sine qua non* (nevyhnutná podmienka – pozn. red.) pre požehnané účinkovanie kazateľov.

Potrebujeme istotu. Akú? Kolektívnu? Personálnu? Na prvej si veľmi zkladá rímskokatolícka cirkev, tá druhá je jej údom neznáma. Toto je jedna krajnosť. Do druhej upadajú temer všetky protestantské denominácie, ktoré prízvukujú osobnú istotu spásy a kolektívnej istote neprípisujú nijakú dôležitosť. Oboje má byť spojené. Spasenie je komunálne – pre všetkých, ale jeho prisvojenie je individuálne, osobné. Musím byť presvedčený, že cirkev, v ktorej pracujem, správne učí ceste spasenia, ale v tejto cirkvi musím mať istotu osobnej spásy. To prvé, že naša cirkev učí správne ceste Božej, môžete si overiť svojimi štúdiami, porovnaním jej učenia s Písmom svätým, ale to druhé, že sú vaše mená zapísané v nebesiach, nemôže vám garantovať cirkev, ani teológia, na to je potrebná vyššia garancia, to môže garantovať iba sám Boh. Osobná istota spasenia, práve tak ako samé spasenie, je veľmi veľká vec, je to dar Boží. A Boh ho dáva spolu s vierou. Kto verí, kto naozaj verí, má istotu spasenia.

Rímska cirkev drží svojich údov v neistote ohľadom spasenia. Pyšne hlása o sebe, že je samospasiteľná, a jej údovia aj tak nevedia, či sú a či budú spasení. Nevedia to preto, lebo nepoznajú evanjelium a toto nepoznajú preto, lebo ho cirkev nepredkladá čisté. Spasenie robí závislým od človeka. Učí, že aj človek sám musí sa vykupovať a zakupovať si nebo svojimi zásluhami, lebo Kristove vraj nestačia. Aj niektorí neuvedomeli evanjelici tvrdia, že človek nemôže s istotou vedieť, že je alebo bude spasený. Je to hlas pokory, ale nepravej, lebo pokora, ktorá podlamuje odvahu viery a devaluje Božie slovo, Boží sľub, je falošná. Títo „pokorní“ evanjelici upodozrievajú z duchovnej pýchy každého, kto hovorí o sebe, že má istotu spasenia. Pýchou by bolo to, keby taký človek dúfal v seba, a nie v Krista. Poďme k apoštolom. Tí boli iste pokorní a pritom mali istotu spasenia. Vedeli, že sú spasení a hovorili tak nielen o sebe, ale aj o iných kresťanoch (Rímskym 5,1; 8, 38 – 39; 2.Timoteovi 1, 12; 1. Jánov 3, 2 – 14; 2. Korintským 5, 1). Apoštol vedel, že mu je odložená koruna večného života. Prečo to vedel? Lebo veril v Pána Krista. Veriaci v Krista má istotu spásy, vie, že je spasený. Kto hovorí, že to nemôže iste vedieť, ten vyslovuje nedôveru Božiemu slovu.

Máš istotu spasenia?

Jedni hovoria, že to môže človek už teraz vedieť, iní, že až po smrti. Tak (hovoria) ľudia.

Čo hovorí Boh o istote spasenia? Čo je isté a neisté? Isté podľa Božieho slova je, že spasenie sa stalo v Kristovi Ježišovi, je hotové, je dokonalé. Na to sa môžeš bezpečne spoľahnúť. Boh dal svojho Syna, vydal Ho za nás. Ježiš Kristus, Syn Boží, umrel za nás, aby nás spasil. To sa stalo, to je isté.

I to je isté, že toto spasenie je pre všetkých: Boh nechce smrť bezbožného (Ezechiel 18, 23; 33, 11; 2. Petra 3, 9; Títovi 2, 11; 1. Timoteovi 2, 4). Nikto nie je vylúčený? – „Kto prichádza ku mne, nevyhodím ho“ (Ján 6, 37).

Jedinou podmienkou spasenia je: prísť k Pánovi, prijať spasenie od Neho, veriť v Neho. Proroci i apoštolí súhlasne svedčia: „Pre Jeho meno dostiahne odpustenie hriechov každý, kto verí v Neho“ (Skutky 10, 43). Láska Božia nám Ho na to dala, „aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho“ (Ján 3, 16). Teda spasenie v Kristovi Ježišovi, vo viere, je istota.

Juraj Struhárik s rodinou

Veriaci v Krista Ježiša má istotu spásy. Veriaci môže a má mať istotu, že sú mu hriechy odpustené a že je u Boha v milosti.

Veriaci už teraz má spasenie v Kristovi Ježišovi. Sám Pán hovorí: „Kto verí v Syna má večný život“ (Ján 3, 36). Slovo Božie ručí za spasenie každému veriacemu (Efezským 2, 8; Galatským 3, 26; 1. Jánov 5, 11 – 13). To sú slová istoty, to všetko je isté.

Prv, ako by som poukázal na to, čo je neisté, po zistení spomenutých istôt, zodpovedzme otázku: „Ako prídeš k istote spasenia?“ Odporúčam odporovať to na Božích mužoch, na Pavlovi alebo na Lutherovi, ako oni prišli k istote spásy.

U Pavla bolo rozhodujúcim, čo zažil pred bránami Damasku. Až dovtedy by za svet nebol pripustil, čo vyznal potom, že je najväčší z hriešnikov a najmenší z Božích pracovníkov. Preto, že vtedy bol ešte naplnený tým, čo neskôr vytýkal Židom, že sa snažia uplatňovať vlastnú spravodlivosť proti Božej, to jest spravodlivosť zákona proti spravodlivosti viery (Rímskym 10, 3). Pri Damasku nastal totálny prelom, tam stroskotala všetka farizejská samospravodlivosť. Z farizeja stal sa razom publikán, z horlivého protivníka

Juraj Struhárik s Pavlom Chorvátom pri pohrebe v Bzinciach pod Javorinou

Ježišovho ešte horlivejší služobník, prívrženec evanjelia naplnený radostnou istotou spásy. Ako k tomu došlo? Je to opísané v Skutkoch apoštolov na viacerých miestach. On sám sa zmieňuje o tom: „*(Evanjelium) som neprevzal od človeka, ani som sa mu nenaučil, ale (som ho prijal) zjavením Ježiša Krista*“ – Galatským 1, 12). Teda osobné zjavenie: „*Zo všetkých poslednému – ako nedochôdčatu – ukázal sa (Kristus) aj mne*“ – 1. Korintským 15, 8. To bolo čosi mimoriadneho a výnimočného, s čím nemôže každý počítať.

Ako prišiel Luther k istote spásy? O to zápasil. Jeho prebudenému citlivému svedomiu nestačili cirkevné garancie, kolektívna istota, on chcel milostivého Boha, osobnú istotu. Toto hľadal, toto chcel pôvodne, a nie reformáciu. Ani 31. októbra 1517 nemal ešte reformačné zámery. Reformátorom ho učinil Boh, keď ho prinútil nanovo prežiť, nanovo prekonať zabudnutú cestu spásy. Nie reformy ho znepokojovali, ale otázka: Ako nájdem milostivého Boha? Hľadal Ho pomocou cirkevného receptu: najprísnejšou mníšskou askézou chcel si získať Božiu milosť a pomocou milosti – tohoto zdroja tajuplných duchovných síl – ako učila rímskokatolícka cirkev, zaslúžiť si spase-

nie. No táto cesta nevedla k cieľu, ale k stále väčšej neistote: ešte si neurobil všetko, ešte si si nezaslúžil. Jeho duša ako štvaná laň žíznila aj ďalej po Bohu živom, Bohu milostivom. Ako to, že prišiel k istote? Sám Boh mu k nej dopomohol – dosť jednoduchým spôsobom. Jeden z kláštorných bratov ho upozornil na slová 3. článku Viery: Verím v odpustenie hriechov. Tým mu bola zjavená cesta k milostivému Bohu. Dovtedy sa domnieval, že si musí získať, zaslúžiť spasenie. Teraz sa mu milosť Božia ukázala v takom svetle, že Boh odpúšťa hriechy veriacemu a tak daruje i spasenie a on ho môže iba prijať. Slovo o spravodlivosti Božej v Kristovi Ježišovi zjavenej, ktoré mu až dosiaľ bolo postrachom, po novom poznaní milosti stalo sa mu útechou, najväčšou útechou: Ježiš Kristus je tá Božia spravodlivosť, ktorú Boh dáva veriacemu. Namiesto predošlého stáleho sebakúmania a sebaopozorovania svojej domnelej hodnosti, obracia sa k Božej milosti, hľadá útechu a istotu v Kristových ranách a tak sa stáva z človeka, ktorý sa sklamal v sebe, človek istý v Bohu. Viera v Ježiša Krista ako Spasiteľa priviedla ho k istote spásy.

U Pavla to bola náhla konverzia, u Luthera dlhý, ťažký duchovný boj. Avšak výsledok u jedného i druhého ten istý: vzdanie sa seba, svojej vlastnej spravodlivosti a prijatie Krista vierou. Cez to musí prejsť každý, kto chce byť spasený a chce mať istotu spásenia: vzdať sa vlastnej spravodlivosti, nedúfať v seba. Čím väčšia sebaistota, tým väčšia neistota spásy. Preto nekladajte si na seba, ani na svojich citoch. Metodisti a im blízke denominácie (armáda spásy hernhutisti /Jednota bratská/ – pozn. red.), robia istotu spásenia závislou výslovne na cítení, že človek musí cítiť milosť, len vtedy si môže byť istý svojím spasením. Nuž, človek iste nie je drevo ani kameň, veriaci cíti radosť viery, pokoj viery, ale stavať na tomto pocite, bolo by predsa len budovaním na piesku. Veď cit nie je stály, city sú menlivé: po vrcholnom vzrušení môže nastať citová depresia. Poznal to Luther (žena ho musela karhať), Pavel podobne. Uvádza aj pramene toho citového a z neho pochádzajúceho napätia medzi skutočnosťou a ideálom (Rímskym 7, 19 . 22 – 23, Galatským 5, 17). Teda akési dvojnásobie, akoby boli dvaja, a nie jeden človek. Táto skutočnosť, kým je kresťan v tele, vyvoláva kolízie a menlivé pocity, že raz sa cítiš ako v siedmom nebi a raz ako na dne pekla. Pavel musel mať hrozne biedne pocity, keď zvolal: „Biedny ja človek! Kto ma vytrh-

ne z tohto tela smrti?“ (Rímskym 7, 24). Ale hneď aj deklaroval: „Vďaka (za to) Bohu skrze Ježiša Krista, nášho Pána!“ (Rímskym 7, 25) Teda proti citom svojho srdca apeluje k Bohu a ku Kristovi. A to je jedine správny spôsob: premáhať city vierou. Veriť aj proti cíteniu, takú úpravu dáva aj apoštol: „Keď nás odsudzuje srdce, Boh je väčší ako naše srdce a vie všetko“ (1. Jánov 3, 20), lebo city sa menia, ale Ježiš Kristus je ten istý. Pocit istoty môže zmiznúť ale „mŕj Ježiš zúštvá, byť všetko ťlo nazpět.“

Preto nebudujte istotu spásy na citoch, ani na svojom obrátení. Obrátenie je potrebné (Matúš 18, 3), ale obrátenie nie je samo základom istoty, lebo obrátenie ako aj viera v tejto nedokonalosti je iba čiastočné – nedokonalé. Pavel prežil ozajstné a vzrušujúce obrátenie, ale istotu spásy nikdy nezakladal vo svojom obrátení, ale v Tom, ku ktorému sa obrátil, v Kristovi Ježišovi. Mali by sme byť presnejší vo svojej terminológii. Hovoríme: viera spasí, ale presnejšie nie viera, ale predmet viery, Kristus, v ktorého verím. Tu je fundament spásy: nie v nás, ani v našom cítení, ani v našom obrátení, ale v samom Kristovi. Základ istoty nehľadaj v sebe, ale mimo seba, v Kristovi. Ak chceš mať istotu spásy, najprv si musíš byť istý, že si hriešnikom, bez Krista zloreným a zatrateným hriešnikom, len potom prídeš k druhej istote, vyjadrenej vari Newtonom, že ak si ty veľkým hriešnikom, Ježiš je ešte väčším Spasiteľom. On musí rásť a ty sa musíš umenšovať. A keď sa umenšíš ako Pavel, bude ti Kristus tým, čím bol Pavlovi: „Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus“ (Galatským 2, 20). A vtedy budeš mať istotu spásy. Lebo tento vzácny kvet istoty rastie len na jednom mieste: na cintoríne tvojho vlastného ja, na hrobe tvojej spravodlivosti. Nakolko si s Kristom ukrižovaný, aj pochovaný, nakolko máš účasť na Pánovej smrti a Jeho vzkriesení, nakolko si s Kristom umrel i z mŕtvych vstal, nakolko je tvoje ja nahradené Kristom, natolko máš istotu spásy. Len Ježiš Kristus a v Ňom zjavená milosť Božia, je základom istoty. Musíš teda vyjsť zo seba a prísť ku Kristovi, ak chceš mať istotu spásy.

Ale ako prídeš ku Kristovi? Na to máš jednoznačnú odpoveď Pavlovi i Lutherovu. Prvý hovorí: „Nikto nemôže povedať: Pán Ježiš!, ak len nie v Duchu Svätom.“ (1. Korinským 12, 3). Druhý podáva výklad tretieho článku Viery (pozn. red.: „Verím, že ja z vlastného rozumu ani zo svojej sily nemô-

žem v Ježiša Krista, svojho Pána, veriť ani k Nemu prísť, ale že ma Duch Svätý evanjeliom povolal, svojimi darmi osvietil, v pravej viere posvätil a zachoval; ako i celú cirkev kresťanskú tu na zemi povoláva, zhromažďuje, osvecuje, posväcuje a pri Ježišovi Kristovi v jedinej pravej viere zachováva. V tejto cirkvi mne i všetkým veriacim každého dňa všetky hriechy štedro odpúšťa a v deň súdny mňa i všetkých mŕtvych vzkriesi a dá večný život mne i všetkým v Krista veriacim. To je iste (verná) pravda!“)

Aj Pán Ježiš sám pripisuje túto funkciu Duchu Svätému (Ján 15, 26; 16, 14). Preto je k istote spásy potrebné svedectvo Ducha (Rímskym 8, 15), t. j. svedectvo viery, ktorú pôsobí Duch Svätý. A prostriedok, ktorý na to používa je slovo Božie, slovo počuteľné i viditeľné (sviatosti), Slovo, ktoré „bolo u Boha“ (Ján 1, 1), ktoré „stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my hľadeli sme na Jeho slávu ako na slávu jednorodeného od Otca, (bolo) plné milosti a pravdy“ (Ján 1, 14). „Veď kolkoľvek je zaslúbení Božích, v Ňom sú všetky: áno, preto v Ňom je aj amen na slávu Boha skrze nás“ (2. Korinským 1, 20). Týmto slovom pôsobí Duch Svätý vieru a tak istotu osobnú, istotu spásy. Základom istoty je Ježiš Kristus, zjavené slovo Božie, ale istotu prežívame vo viere, ktorú Duch Boží v nás skrze slovo pôsobí. Kolko máš viery, tolko máš istoty, že všetci v Kristovi Ježišovi veriaci majú život večný a sú spasení. To je podľa svedectvá Ducha Božieho isté.

Čo je neisté?

Môže byť otázne, či skutočne veríš. Ak veríš, nie je isté, či zotrvaš vo viere až do konca a poznáte slovo Spasiteľovo, že „povstanú falošní proroci a budú robiť veľké znamenia a zázraky, aby zviadli, ak možno, aj vyvolených“ (Matúš 24, 13). Istota spasenia nie je vlastníctvo, o ktoré by si prípadne nemohol prísť. Lebo kým trvá čas milosti, neveriaci môže sa stať veriacim, ale je možný aj opak: veriaci môže sa stať neveriacim, môže stratiť vieru a s vierou spasenie. Istota spasenia, radosť, pokoj, ale nie pohodlnosť, nie kvietizmus (učenie hlásajúce pasívny vzťah k životu, zrieknutie sa aktívnej činnosti, ľahostajnosť k dobru i zlu, zmierenie sa s každým utrpením – pozn. red.). Kresťanstvo to nie je idyla, to je napätie, to je vojna. Cirkev na zemi je bojujúca, kresťan je v boji a naša viera zápasiaca. Istotu spásy musíme vierou znova a znova uchvacovať. Z toho plynie povinnosť stálej sebakontroly podľa

napomenutia apoštolovho: „*Skúmajte sa, či stojíte vo viere*“ (2. Korintským 13, 5). Aj veriaci, obrátení ľudia potrebujú stáleho napomínania, ustavičnej výstrahy, aby sa mali na pozore pred duchovnými nepriateľmi, ktorí chcú priviesť k pádu viery (Rímskym 12, 2; 1. Jánov 2, 15; 1. Petra 2, 11; Efezským 4, 27; Filipským 2, 12) – to jest traste sa o svoje spasenie, môžete ho stratiť.

A keďže nie je isté, že zotrváme vo viere až do konca, preto kresťan vo svojej istote spásy zostáva pokorný. Krásny príklad pokory máme práve na apoštolovi Pavlovi, ktorý navzdory súženiu, úzkosti, prenasledovaniu, áno aj smrti, spieval hymnu istoty o láske Božej v Kristovi Ježišovi. A tento istý apoštol hovorí o sebe: „*Nie, že by som už bol dosiahol, alebo bol už dokonalý, ale snažím sa, či ozaj uchvátim, pretože ma aj Kristus Ježiš uchvátil*“ (Filipským 3, 12). To nie je zakolísanie, neistota, to je pokorná istota.

Keď hľadím na Krista, som si istý, keď na seba, neistý. Jediná neistota: nie je isté, či budeš verný až do smrti. Proti tejto neistote má Boh pre nás veľké potešenie: „*Ten, kto počal vo vás dobré dielo, aj ho dokoná až do dňa Krista Ježiša*“ (Filipským 1, 6). „*Božia moc (nás) zachováva vierou na spasenie pripravené zjaviť sa v poslednom čase*“ (1. Petra 1, 5). Pevným posilnením v istote je okrem slova Božieho modlitba. Za dar viery musíme prosieť, prosievajme aj za zachránenie viery a tak za svoje zachovanie pre večný život.

Vráťme sa ešte k nášmu textu: „*Nie z toho sa radujte, že sa vám duchovia poddávajú; radujte sa radšej, že vaše mená zapísané sú v nebesiach*“ (Lukáš 10, 20). Máš túto radosť? Vieš, čie meno je napísané v nebi? „*Každý človek totiž, ktorý by vyzýval meno Pánovo, bude spasený*“ (Rímskym 10, 13 – pozn. red.). Kto vzýva meno Ježišovo, kto má Ježišovo meno hlboko do srdca napísané, toho meno zapísané je v nebi. Môžeš sa radovať? Máš istotu spásy?

Pánom si môžeš byť istý, lebo je verný: „*Verný je Ten, ktorý vás povoláva; On to učiní*“ (1. Tesalonickým 5, 24). Len so sebou si nemôžeš byť istý. Preto ďakuj Pánovi za spasenie a potom raduj sa v Pánovi, svojom Spasiteľovi, ale raduj sa s chvením: „*Slúžte Hospodinovi s bážňou a s chvením Mu bozkávajte nohy*“ (Žalm 2, 11). Buď pokorný – lebo istota, i keď ju máš, nie je z teba, ani nezávisí od teba. Vieru dostal si darom. Ty ju môžeš iba stratiť. Milosť Božia ti dala istotu – moc Božia ti ju môže zachovať. Nie ty, ale Boh. Preto: Soli Deo gloria.

„Sám Pane Bože ma veď, nech žijem k Tvojej chvále, uč mi srdce, nech sa len pridrža Teba stále, iba Tvojej milosti sa úplne oddávam, stvoril si ma, vykúpil, chráň ma, úprimne žiadam.“
(Tranoscius 636, 1; ES 473, 1)

Juraj Struhárik

(1893 – 1969) – *evanjelický farár*

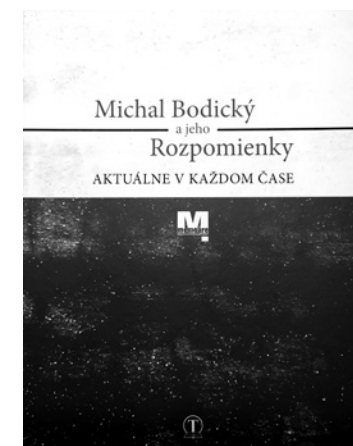
(Prednáška odznela na evanjelizačnom večierku Slovenskej evanjelickej bohosloveckej fakulty v Bratislave v študijnom roku 1950/1951. Biblické citáty i niektoré ďalšie výrazy a časti textu boli prepísané do súčasného jazyka.)

Kniha do vašej pozornosti

Michal Bodický a jeho Rozpomienky

Vydal Transcius, Liptovský Mikuláš 2024, 446 strán, pevná väzba.

Editor publikácie Martin Riecky pripravil k vydaniu a mnohými poznámkami doplnil vzácne rozpomienky Michala Bodického (1852 – 1935), evanjelického farára a prvého dekana Slovenskej teologickej vysokej školy v Bratislave. Pri čítaní sa preniesiete do obdobia po meruôsmych rokoch, dozviete sa o snahách evanjelických vzdelancov o samostatnosť, nástupe maďarizácie, udalostiach 1. svetovej vojny i budovaní novovzniknutej Československej republiky. Michal Bodický nebol len pasívnym pozorovateľom, ale aktívne sa zapájal do kultúrneho a cirkevného života. Nechajte sa uchvátiť príbehom Michala Bodického a spoznajte fascinujúci kus slovenskej histórie i vzor konania, myšlienok a snažení človeka, ktorý formoval našu krajinu. Knihu kúpite v kníhkupectve Jonatán na Legionárskej 2. Je otvorené v pracovných dňoch od 14.00 do 18.00 hod.

Fotoreport

Na Službách Božích v Nedeľu misie
14. 1. 2024 kázal Ján Jančo.

Služby Božie v Nedeľu misie, 14. 1. 2024

Na Službách Božích 21. 1. 2024 sa
o svedectvo svojho života podielil
Ladislav Adamovič.

Služby Božie nielen pre deti, 28. 1. 2024, čítanie z Písma svätého

Tvorivé dielne po SB nielen pre deti, 28. január 2024

Zuzana Mauréry v rozhovore s Paťou Jarjabkovou-Garajovou v pravidelnom seriáli

Host' do domu v SED Bratislava

Aktivita v SED Bratislava

Ranná pobožnosť v SED

Aktivity v SED Bratislava, foto Boris Németh

Hostom v SED bola aj Gizka Oňová
Spevokol pri vystúpení 11. februára 2024

Spevokol na veľkonočných Službách Božích 31. marca 2024
Nadela Kantate, 28. apríl 2024

Konfirmácia, 5. máj 2024, foto Veronika Klimonová

Konfirmácia, 5. máj 2024, foto Veronika Klimonová

Vedúci dorastu na konfirmácii, 5. máj 2024, foto Veronika Klimonová

Mladší dorast, Janči Skalský pri aktivite
Mladší dorast nacvičuje belgický tanec.

Dorast - blahoželanie oslávencovi k plnoletosti

Koncert, Duo Allacord, Marek Mikáč a Kalle Siitonen, 13. máj 2024

Služby Božie nielen pre deti, 26. máj 2024

Služby Božie so seniormi, 2. júna 2024

Obed so seniormi, 2. júna 2024

Stretnutie členov zborového presbyterstva a spolupracovníkov, Častá, 8. júna 2024
Na Službách Božích na zborovom dni v Častej, 9. júna 2024 hrala skupina L+ Band.

Evanjelický dom starostlivosti

EV 4391/11
ISSN 1338-7936